

P.6

PORADNIK BIBLIOTEKARZA

SBP
STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH

Pismo dla bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych

9/2015

Nowe formy wspomagania szkół i nauczycieli – szansą i wyzwaniem dla bibliotek pedagogicznych

Język migowy w bibliotece

Pierwszy przewodniczący pierwszej organizacji – Tadeusz Baranowski

Jak powstawała Biblioteka Grafit we Wrocławiu?

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

Zapraszamy na

X Jubileuszowe Forum Młodych Bibliotekarzy,

w dniach 17-18 września 2015 r. w Warszawie
pod hasłem „Zakochaj się w bibliotece”.

Bibliotek do zakochania będzie kilka – sesje X FMB odbędą się w Bibliotece Narodowej, Centralnej Bibliotece Wojskowej, Głównej Bibliotece Politechniki Warszawskiej oraz Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie.

Organizatorem X FMB jest Zarząd Oddziału Mazowieckiego SBP.

Zapraszamy do aktywnego uczestnictwa w Forum.

Śledź nas na Facebook' u!

Szczegółowe informacje: <http://www.sbp.pl/fmb>

X FORUM MŁODYCH BIBLIOTEKARZY

17-18.09.2015 Warszawa

Poradnik BIBLIOTEKARZA nr 9 (785), 2015

W NUMERZE:

Strona redakcyjna

2 Artykuły z rekomendacją redakcji (*J. Ch.*)

PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE

Kamila Jakubczyk

4 Nowe formy wspomagania szkół i nauczycieli – szansą i wyzwaniem dla bibliotek pedagogicznych

Urszula Kopeć-Zaborniak

10 Język migowy w bibliotece

Nietypowi użytkownicy bibliotek (5)

Bożena Karzewska

13 Zaburzenia zachowania u dzieci i młodzieży

Sylwetki przewodniczących (1)

Bogdan Klukowski

17 Pierwszy przewodniczący pierwszej organizacji – Tadeusz Baranowski

KSIAŻKA

Krzysztof Kaleta

19 6. Warszawskie Targi Książki, czyli stadionowe targi

23 Koziółek 2015: „Interpretacje i eksperymenty”

Dorota Grabowska

24 Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO

Agnieszka Folga,

Joanna Kołakowska

27 Biblioteka otwarta... – inicjatywy naukowo-kulturalne Biblioteki Głównej UP w Krakowie

Aleksandra Kirczuk

30 Zasoby biblioteki to nie tylko książki, czyli Noc Muzeów w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Gdańsku

Agata Zajac

32 Egzotyczne podróże w MBP w Kielcach

Kornelia Choryńska

32 Wyjazd integracyjno-szkoleniowy nauczycieli bibliotekarzy do Śremu

Nowe obiekty biblioteczne

Jerzy Kondras

34 Nowa biblioteka w Śremie

Sandra Piasek,

36 Jak powstawała Biblioteka Grafitt we Wrocławiu? Od wizji do realizacji

Piotr Michalski

FELIETONY

Ze Zwrotów

40 Biblioteki nie potrzebują ZMIANY? (*Emeryk*)

Z WARSZTATU METODYKA

Bibliotekarz w sieci

Adrian Uljasz

41 O edukację muzyczną w bibliotekach

Materiały metodyczne

Bernardyna Banaś

43 *Lalka* Bolesława Prusa – konkurs czytelniczy

ARTYKUŁY Z REKOMENDACJĄ REDAKCJI

W numerze warto przeczytać:

Temat numeru

▲ **Nowe formy wspomagania szkół i nauczycieli – szansą i wyzwaniem dla bibliotek pedagogicznych** **str. 4**

Kolejny artykuł na temat założeń nowego systemu wspomagania szkół i nauczycieli, który będzie obowiązywał od 1 stycznia 2016 r. Autorka Kamila Jakubczyk w sposób przystępny wyjaśnia, na czym ma polegać nowy system doskonalenia nauczycieli, jakie instytucje współpracujące ze sobą będą nowe zadania realizowały, jak należy rozumieć istotę wspomagania pracy szkół i nauczycieli, na czym ma polegać wspomaganie i jaka powinna być w tym zakresie rola bibliotek pedagogicznych. Biblioteki pedagogiczne jako nowoczesne instytucje zarządzające informacją będą efektywnie wspomagały nauczycieli poprzez stosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych.

▲ **Język migowy w bibliotece** **str. 10**

Środowisko osób głuchych i słabosłyszących ma ograniczoną możliwość kontaktu z instytucjami publicznymi, w tym także z bibliotekami. Sytuację tę poprawiła ustawa o języku migowym z dn. 19.08.2011 r.; w oparciu o jej zapisy powinny być, w szerszym niż dotychczas stopniu, realizowane w bibliotekach szkolenia specjalistyczne. Tym bardziej, że 91% bibliotekarzy nie zna tej ustawy, a tylko 9% posługuje się językiem migowym. Przed bibliotekami stoi wyzwanie likwidacji barier dotyczących osób z dysfunkcją narządu słuchu.

▲ **Pierwszy przewodniczący pierwszej organizacji – Tadeusz Baranowski** **str. 17**

Pierwszy artykuł z zainicjowanego przez „PB” cyklu <Sylwetki przewodniczących> przygotowanego z okazji 100-lecia SBP. W tym artykule biogram Tadeusza Baranowskiego, dyrektora Biblioteki Krasieńskich w Warszawie, który w 1917 r. pełnił funkcję przewodniczącego ZBP. W załączniku do tekstu wykaz przewodniczących (1917-2005).

▲ **6. Warszawskie Targi Książki, czyli stadionowe targi** **str. 19**

Krzysztof Kaleta wspomina 6. Warszawskie Targi Książki, które odbyły się na Stadionie Narodowym w dniach 14-17 maja 2015 r. Ocenia ich lokalizację, frekwencję (72 tys. osób), najważniejsze wydarzenia, konkursy, nagrody. Warto z autorem ponownie (a może po raz pierwszy) zwiedzić WTK.

▲ **Biblioteka otwarta... – inicjatywy naukowo-kulturalne Biblioteki Głównej UP w Krakowie** **str. 27**

Agnieszka Folga i Joanna Kołakowska zaprezentowały ciekawe inicjatywy naukowo-kulturalne Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie adresowane do studentów i czytelników dorosłych, a nawet dzieci. Są to szkolenia biblioteczne dla studentów, spotkania autorskie, wystawy, zajęcia dla dzieci. Na uwagę zasługuje zorganizowanie III Międzynarodowej Konferencji Naukowej pt. „Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Projektowanie informacji” w maju br.

Zwiedzamy biblioteki

- **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. H. Święckiego w Śremie** (1500 metrów kwadratowych, jasne, przestronne pomieszczenia zlokalizowane na trzech poziomach, wypożyczalnia dla dzieci i dorosłych, pracownia komputerowa, sala audiowizualna, retro-salonik prasowy, mediateka, itp.)
- **Biblioteka Grafic w Wrocławiu** – realizacja projektu, odejście od tradycyjnego modelu funkcjonowania bibliotek na rzecz otwartej przestrzeni, którą można wykorzystać na wiele sposobów.

Ponadto w numerze: przegląd wydawnictw fachowych, materiały środowiskowe i metodyczne (kolejny tekst A. Uljasza w serii <Bibliotekarz w Sieci>, konkurs ze znajomości *Lalki* B. Prusa z okazji wrześniowego Narodowego Czytania *Lalki*, zestawienie bibliograficzne nt. bibliotek cyfrowych.

Życzę przyjemnej lektury

Jadwiga Chruścińska

IFLA 2017 we Wrocławiu!

W sierpniu 2017 r. około 3,5 tysiąca bibliotekarzy z całego świata przyjedzie na Kongres IFLA do Wrocławia. Wybór Polski i Wrocławia to duże wydarzenie dla naszego bibliotekarstwa, które w ciągu ostatnich kilkunastu lat przeszło proces dużych zmian. Warto tę metamorfozę pokazać!

Poradnik BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
Ukazuje się od roku 1949

Rada Redakcyjna: Bogumiła Staniów (przewodnicząca), Andrzej Jagodziński, Piotr Jankowski, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz-Nosal, Mirosława Majewska, Michał Rogoż, Renata Sowada, Michał Zajac.

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” – e-mail: poradnikbibliotekarza@wp.pl; www.poradnikbibliotekarza.pl

Redaktor naczelna: Jadwiga CHRUŚCIŃSKA tel. 0505-078-945; e-mail: jchruscinska@gmail.com

Sekretarz redakcji: Dorota GRABOWSKA tel. 0600-505-662; e-mail: dgrabow@wp.pl

Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK tel. (22) 827-52-96

Projekt graficzny okładki: Katarzyna STANNY, tel. 0602391675, e-mail: zinamonik@wp.pl

Honoraria autorskie: Małgorzata HOŁODOWICZ tel. (22) 608-28-23; e-mail: finanse@sbp.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania redakcyjnego i skracania tekstów

Autorzy zobowiązani są do przekazywania wraz z artykułem danych kontaktowych: adres, telefon, e-mail.

Współpracują z redakcją: Grażyna Bilka, Justyna Bzdziuch, Renata Ciesielska-Kruczek, Martyna Figiel, Tomasz Kasperczyk, Bogdan Klukowski, Krystyna Kuźmińska, Dorota Skotnicka, Joanna Stawińska (Wielka Brytania), Aleksander Trembowiecki, Ryszard Turkiewicz

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel./fax (22) 827-52-96

Marta LACH – z-ca Dyrektora Biura ZG SBP ds. wydawnictw

tel. (22) 827-08-47, e-mail: m.lach@sbp.pl

Janusz NOWICKI – doradca ds. wydawniczych, e-mail: wydawnictwo@sbp.pl

Konto SBP: Credit Agricole Bank Polska S.A. 46 1940 1076 3122 4176 0000 0000

Skład i łamanie: Studio Kalamarnica Tomasz Odziemczyk. Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozierki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki. Nakład 2700 egz. ISSN 0032-4752. Indeks 369594

Temat numeru

Nowe formy wspomaganie szkół i nauczycieli – szansą i wyzwaniem dla bibliotek pedagogicznych

Wprowadzenie

Od 1 stycznia 2016 r. biblioteki pedagogiczne czekają zmiany w zakresie wspomaganie pracy szkół i nauczycieli. Do wykonywania nowych zadań na rzecz placówek oświatowych mają być gotowe także ośrodki doskonalenia nauczycieli oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Czym zatem jest to wspomaganie, zamiennie nazywane wspieraniem? Jakie nowe zadania czekają wymienione instytucje? Jakie zmiany czekają nas – nauczycieli bibliotekarzy?

Na te i inne pytania, dotyczące nowej roli bibliotek pedagogicznych odpowie, mam nadzieję w jasny i przejrzysty sposób, ten artykuł. Warto od razu nadmienić, że zadania, które zostaną omówione w dalszej części artykułu, są już wykonywane przez większość bibliotek pedagogicznych (a także ośrodków doskonalenia nauczycieli), działających na terenie całego kraju. Mają one jednak charakter „pilotażowy” (dobrowolny), bowiem do końca 2015 r. zadania te nie są obligatoryjnie narzucone na te instytucje przez ustawodawcę. Od 1 stycznia 2016 r. zadania te będą wpisane w obowiązkową działalność wymienionych instytucji.

Nowy system wspomaganie szkół i nauczycieli – założenia

Aby zrozumieć zmiany, jakie nastąpią w pracy bibliotek pedagogicznych, warto przyjrzeć się założeniom nowego systemu wspomaganie nauczycieli. Jednym z jego nadrzędnych założeń jest utożsamianie dobrej placówki oświatowej z **organizacją uczącą się**. W nowym systemie zatem będzie

odchodzić się od idei doskonalenia nauczycieli, postrzeganego jako reakcja na doraźnie pojawiające się problemy lub też element zdobywania przez nich kolejnego stopnia awansu zawodowego. Dzisiaj zdarza się niejednokrotnie, że podejmowane przez nauczycieli formy doskonalenia zawodowego, są efektem indywidualnych zainteresowań uczących lub też wynikają z potrzeby gromadzenia stosownej dokumentacji, niezbędnej przy uzyskaniu kolejnego stopnia awansu zawodowego.

Co więcej, część nauczycieli, która uzyskała najwyższy stopień awansu, nie widzi już tak znacznej potrzeby doskonalenia się, ponieważ nic ich do tego nie obliuguje. Podejmowane, czasem pod wpływem impulsu, tematy form doskonalenia może poszerzać zakres wiedzy czy umiejętności nauczycieli, jednak nie są przekładane na codzienną pracę (z różnych powodów), nie przyczyniają się do rozwoju placówki, co stanowić ma niezbędny element doskonalenia zawodowego postrzeganego przez pryzmat nowego wspomaganie pracy szkół i nauczycieli.

W nowym systemie wspomaganie, doskonalenie nauczycieli powinno być ukierunkowane na:

- autentyczne potrzeby pracowników oświaty (zarówno nauczycieli, jak i dyrektorów),
- podnoszenie jakości pracy, niezależnie od stopnia awansu rozwoju zawodowego,
- działania służące rozwojowi szkoły.

Wspomaganie doskonalenia nauczycieli powinno być zatem **procesem**, czyli działaniem długofalowym a nie incydentalnym, na-

stawionym na nabywanie umiejętności i wymianę doświadczeń.

Oferta kierowana do nauczycieli ma być wynikiem analizy faktycznych ich potrzeb oraz być odpowiedzią na sytuację konkretnej placówki i jej grona pedagogicznego. Tylko wtedy każda forma wspomagania zaproponowana danej placówce ma szansę na sukces i aktywne uczestnictwo w niej samych zainteresowanych.

Ponadto, ważnym elementem rozwoju szkoły będzie **zespolowe uczenie się nauczycieli**. Grono pedagogiczne ma być zespołem współpracujących ze sobą osób na rzecz wspólnego dobra, jakim jest rozwój ich placówki. Taki efekt można uzyskać tylko poprzez aktywne współdziałanie w rozwiązywaniu pojawiających się trudności wychowawczych, a nie indywidualne próby porażenia sobie z problemem.

Nowy system wspomagania szkół i nauczycieli ma opierać się na współpracy trzech instytucji:

- ośrodków doskonalenia nauczycieli,
- poradni psychologiczno-pedagogicznych,
- bibliotek pedagogicznych.

Już dzisiaj każda z tych instytucji prowadzi działania, które stanowią element procesu wspomagania codziennej pracy nauczycieli. Zarówno poradnie psychologiczno-pedagogiczne, jak i ośrodki doskonalenia nauczycieli prowadzą warsztaty i szkolenia dotyczące współczesnych zagadnień społeczno-wychowawczych. Biblioteki pedagogiczne z kolei, oprócz oferty zajęć edukacyjnych skierowanych do różnych grup odbiorców (od przedszkolaków po seniorów), również coraz częściej proponują różne formy doskonalenia zawodowego dla pracowników oświaty, prowadzone przez własną wykwalifikowaną kadrę lub przez konsultantów ośrodków doskonalenia czy pedagogów, psychologów z poradni. Założeniem nowego systemu

wspomagania jest zatem połączenie w jedną całość wszystkich działań, które dzisiaj są proponowane przez każdą z tych jednostek indywidualnie. W nowym systemie, instytucje te mają współpracować ze sobą poprzez wykorzystywanie potencjału i możliwości wszystkich jej elementów składowych, a nie dublować swoje działania.

Dokumentem regulującym wytyczne dla bibliotek pedagogicznych w zakresie wspomagania jest Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. 2013, poz. 369).

Zgodnie z nim placówki te mają za zadanie aktywnie uczestniczyć w:

- procesie kształcenia i doskonalenia nauczycieli,
- wspomaganiu działalności szkół, w tym bibliotek szkolnych.

Zanim jednak omówione zostaną konkretne zadania wchodzące w zakres wspomagania, warto sprecyzować, co też kryje się pod tym zagadnieniem.

Wspomaganie pracy szkół i nauczycieli

Wspomaganie pracy szkół i nauczycieli można rozumieć jako:

- **analizę** indywidualnej sytuacji szkoły pod kątem jej specyficznych, indywidualnych potrzeb (przeprowadzoną w oparciu o rzetelną diagnozę),
- **pomoc** w rozwiązywaniu problemów – bez wyřeczania i narzucania gotowych rozwiązań, lecz poprzez wskazanie możliwych sposobów porażenia sobie z konkretną sytuacją (instytucje wspomagające mają bowiem uwzględniać podmiotową stronę szkoły i ściśle z nią współpracować przy realizacji tego zadania, towarzyszyć jej w osiągnięciu zamierzonych efektów),
- **oferę działań** „skrojoną na miarę” potrzeb placówki (zgodną z wynikami diagnozy),

- **proces**, czyli długofalowe, rozłożone w czasie formy pomocy placówce (porzuciwszy od etapu diagnozy, poprzez pomoc i towarzyszenie jej w realizacji zaplanowanych działań, aż po wspólną ocenę efektów pracy wraz z wyciągnięciem wniosków),
- **angażowanie** do procesu zmian całej szkoły, a nie tylko poszczególnych osób czy zespołów (szkoła jako organizacja ucząca się; grono działające wspólnie, a nie jednostkowo).

W swojej idei wspomaganie, oprócz faktycznych, zdiagnozowanych potrzeb konkretnego środowiska nauczycielskiego, ma także uwzględniać kierunki polityki oświatowej państwa, ustanawiane na każdy rok szkolny oraz zmiany pojawiające się w systemie oświaty. Ma brać pod uwagę wymagania stawiane placówkom oświatowym, których spełnianie badane jest podczas ewaluacji zewnętrznej oraz wyniki i wnioski z nadzoru pedagogicznego. Ma zważać na realizację *Podstawy programowej*, a także inne potrzeby wskazane przez placówkę.

Wspomaganie ma zatem polegać na:

- zdiagnozowaniu potrzeb placówki,
- ustaleniu sposobów zaspokojenia zbadanych potrzeb,
- zaplanowaniu i realizacji działań, będących odpowiedzią na faktyczne potrzeby placówki,
- wspólnej ocenie efektów,
- opracowaniu wniosków z realizacji zaproponowanych form wspomagania.

Rola bibliotek pedagogicznych w procesie wspomagania pracy szkół i nauczycieli

W ramach realizacji nowego zadania, biblioteki pedagogiczne będą wspomagać:

- szkoły i placówki oświatowe w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych zwłaszcza w zakresie wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnej (zwanej dalej TIK). Będzie to możliwe poprzez

organizację i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia oraz kształtowanie u nauczycieli umiejętności praktycznego stosowania w swojej pracy TIK (nabywanie i rozwijanie przez nich kompetencji cyfrowych, umiejętności korzystania z platform edukacyjnych, kursów e-learningowych).

- biblioteki szkolne, głównie w zakresie organizacji i zarządzania, poprzez powoływanie i prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia oraz wymianę doświadczeń.

Nowością w procesie wspomagania pracy szkół i nauczycieli ma być pełnienie przez biblioteki pedagogiczne następujących zadań:

- pełnienie roli **SORE** (Szkolnego Organizatora Rozwoju Edukacji),
- pełnienie roli **koordynatorów sieci współpracy i samokształcenia**,
- wykorzystanie potencjału fachowej i kompetentnej kadry własnej w zakresie szkoleń z zastosowania możliwości współczesnej **technologii informacyjno-komunikacyjnej** (TIK).

SORE – Szkolny Organizator Rozwoju Edukacji

Szkolny Organizator Rozwoju Edukacji (SORE) to zewnętrzny specjalista współpracujący bezpośrednio z placówką (szkołą/przedszkolem) na rzecz jej rozwoju. Jest zewnętrznym konsultantem, wspierającym szkołę (również dyrektora) w poprawie jakości działania szkoły i kompetencji osób w niej pracujących. Nie ma nic wspólnego z kontro-

lą czy oceną, a jego zadania różnią się od zadań nadzoru pedagogicznego. Wnioski z ewaluacji mogą jedynie być dla niego punktem wyjścia do pogłębionej diagnozy, określającej priorytety dla danej placówki. Jest osobą, która pojawia się w szkole na początku roku szkolnego (najczęściej wrzesień lub październik), przeprowadza wywiad z dyrektorem, zapoznaje się z osiągnięciami i dokumentacją szkolną (głównie wyniki ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej) i wspólnie z dyrektorem oraz radą pedagogiczną ustala obszar rozwoju zawodowego placówki na najbliższy rok szkolny. SORE towarzyszy instytucji przez cały rok szkolny, na jego zakończenie przygotowuje sprawozdanie z rocznej współpracy z wynikami oraz wnioskami na kolejny rok szkolny.

SORE ma pod swoją „opieką” kilka/kilkanaście placówek, z którymi utrzymuje ścisły kontakt podczas realizacji planu wspomaganiania. Łączy w sobie funkcje koordynatora działań, moderatora procesu zachodzącego w placówce oraz coacha, bowiem może też prowadzić szkolenia dla nauczycieli, jeśli ma odpowiednie predyspozycje i kwalifikacje.

Do głównych zadań SORE należy:

- pomoc dyrektorowi placówki w diagnozie jej potrzeb (np. pomoc w dostarczeniu odpowiednich narzędzi badawczych),
- przeprowadzenie warsztatu diagnostyczno-rozwojowego dla zespołu nauczycielskiego (podczas którego określony zostanie priorytetowy, w danym roku szkolnym, obszar rozwoju),

- dostosowanie oferty doskonalenia do rzeczywistych potrzeb grona pedagogicznego,
- wsparcie w przygotowaniu Rocznej Planu Wspomagania (RPW) ściśle odpowiadającego potrzebom placówki,
- wdrażanie i monitorowanie RPW, opracowanego dla instytucji (w ramach tego planu SORE organizuje warsztaty, konsultacje, wykłady dla rady pedagogicznej danej placówki),
- pozyskanie zewnętrznych ekspertów/specjalistów w celu prowadzenia doskonalenia nauczycieli,
- zarządzanie kontaktami ze szkołą,
- dokumentowanie i przygotowanie sprawozdania z przebiegu realizacji RPW.

Sieci współpracy i samokształcenia

Sieci współpracy i samokształcenia to kolejna, nowa forma wspomagania codziennej pracy nauczycieli. Mianem sieci określa się międzyszkolne zespoły nauczycieli (również dyrektorów), współpracujących ze sobą w ramach wybranego (zdiagnozowanego) zagadnienia. Adresatami sieci mogą być nauczyciele poszczególnych przedmiotów, pedagodzy, specjaliści, wychowawcy, bibliotekarze oraz dyrektorzy – czyli pracownicy pedagogiczni, pracujący w różnych placówkach i na różnych etapach kształcenia.

Wyróżnia się dwa rodzaje sieci:

- **interdyscyplinarne**, czyli skupiające nauczycieli zainteresowanych konkretnym zagadnieniem (np. praca z uczniem z zespołem Aspergera, praca z uczniem zdolnym),
- **przedmiotowe**, które adresowane są do nauczycieli określonego przedmiotu/specjalizacji (np. sieci nauczycieli wychowania przedszkolnego, sieci nauczycieli języka polskiego, sieci dyrektorów szkół).

Uczestnicy sieci dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem, ale również bazują na pomocy zewnętrznych ekspertów. Najczęściej sieci skupiają do 25 osób z kilkunastu szkół,

które uczestniczą w proponowanych formach doskonalenia, zgodnych z ich zainteresowaniami.

Pracą sieci kieruje **koordynator**, który odpowiedzialny jest za zarządzanie pracą sieci oraz planowanie i prowadzenie działań edukacyjnych dla jej uczestników. W ramach zarządzania pracą sieci koordynator planuje jej działania (m.in. przeprowadza diagnozę potrzeb uczestników sieci, opracowuje harmonogram spotkań), motywuje uczestników do aktywnej działalności w sieci (m.in. zachęca do dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniem) oraz sprawuje nadzór nad prawidłową realizacją celów przyjętych na początku powstania sieci. W zakresie planowania i prowadzenia działań edukacyjnych koordynator odpowiada za wybór i kontakt z ekspertami, którzy przeprowadzają szkolenia zgodne z oczekiwaniami uczestników sieci oraz za moderowanie pracy platformy internetowej, gdzie m.in. zamieszczane są materiały samokształceniowe (efekty pracy nauczycieli po spotkaniu). Platforma cyfrowa to także miejsce spotkań uczestników sieci (oprócz stacjonarnych, odbywających się na terenie danej placówki), gdzie na forach dyskusyjnych mogą wymieniać się poglądami, gotowymi pomysłami na zajęcia czy sprawdzonymi sposobami radzenia sobie z konkretną sytuacją edukacyjną.

Jakie są cele sieci?

Nadrzędnym ich celem jest wymiana doświadczeń, przykładów dobrych praktyk, co z kolei jest pomocne przy wspólnym opracowywaniu nowych rozwiązań (tworzeniu strategii działania, a także narzędzi i wskazówek pomocnych w rozwiązaniu problemu na poziomie całej placówki czy w kontekście indywidualnym). Uczestnictwo w sieci wpływa tym samym na podnoszenie kompetencji nauczycieli (zdobywanie nowej wiedzy i umiejętności przydatnych w codziennej pracy). Co więcej, sieci to doskonały sposób na integrację lokalnego środowiska nauczycielskiego, a co za tym idzie, to wspierała baza do twórczych i wspólnych inicjatyw międzyszkolnych.

Technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK)

Ostatnim obszarem w jakim biblioteki pedagogiczne mają wspierać pracę nauczycieli (w tym bibliotekarzy) są technologie informacyjno-komunikacyjne. W XXI w. duże znaczenie ma komunikowanie się drogą elektroniczną, pobieranie informacji z sieci, a dopiero później z tradycyjnych, papierowych nośników wiedzy. W związku z tym biblioteki pedagogiczne muszą iść z postępem czasu i dostosować swoją ofertę działań do potrzeb współczesnego użytkownika.

Jakie są wobec tego nasze możliwości i oczekiwania względem nas w tym zakresie?

Przede wszystkim, w procesie wspomagania pracy nauczycieli, biblioteki pedagogiczne mają organizować szkolenia z zakresu wykorzystywania TIK w działalności edukacyjnej. Ich celem będzie podnoszenie kompetencji cyfrowych nauczycieli oraz rozwijanie ich umiejętności prowadzenia lekcji z wykorzystaniem nowych technologii. Ponadto, biblioteki pedagogiczne i pracujący w nich nauczyciele bibliotekarze mogą opracowywać własne propozycje szkoleniowe i udostępniać je na platformach edukacyjnych, dzięki czemu zainteresowany nauczyciel będzie mógł skorzystać z takiego szkolenia w dowolnym miejscu, czasie i na dowolnym urządzeniu mobilnym. Oprócz

tego, biblioteki pedagogiczne powinny udostępniać swoje katalogi w internecie, tworzyć tematyczne zbiory linków, gromadzić zasoby internetowe (m.in. prezentacje multimedialne, darmowe e-booki) oraz budować nieograniczone zasoby biblioteki cyfrowej, czyli łącząc zbiory internetowe z tradycyjnymi dostępnymi na miejscu w bibliotece. Powinna być także możliwość elektronicznej rezerwacji i prolongaty pozycji poprzez katalog online, komunikacji internetowej za pomocą bloga, komunikatorów, portali społecznościach oraz budowania społeczności poprzez tworzenie forów, moderowanie ich aktywności.

Od wypożyczania do zarządzania informacją – ewolucja pozycji bibliotekarza

W świetle tej idei zmienia się również pozycja nauczyciela bibliotekarza. Dzisiaj nie tylko efektywnie propaguje on korzystanie z różnych źródeł informacji, działa na rzecz rozwoju warsztatu informacyjnego biblioteki, rozwija i poszerza usługi placówki czy promuje inicjatywy swojej instytucji. Przede wszystkim aktywnie współpracuje z lokalnym środowiskiem nauczycielskim.

Można zatem stwierdzić, że współczesny nauczyciel bibliotekarz to ponadto:

- **broker informacji** (wiedzy), czyli profesjonalny pośrednik między informacją a odbiorcą, który rozpoznaje potrzeby informacyjne, pozyskuje je z różnych źródeł, dokonuje ich wstępnej selekcji oraz opracowuje je w formie informacji skierowanej do odbiorcy,
- **menedżer usług i informacji**, który promuje nie tylko czytelnictwo, ale wszelkie inne działania kulturalno-oświatowe podejmowane na rzecz lokalnego środowiska,
- **ekspert** w zakresie korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz pozyskiwania źródeł wiedzy i informacji na różnorodne tematy.

Podsumowanie

Biblioteki pedagogiczne w nowym systemie wspomagania pracy szkół i nauczycieli będą przede wszystkim blisko szkoły i nauczyciela, ponieważ tylko wzajemna znajomość swoich potrzeb daje szansę na zaoferowanie takich form współpracy, które spotkają się z akceptacją i faktycznym zainteresowaniem odbiorców.

Biblioteki pedagogiczne powinny towarzyszyć nauczycielom w ich codziennej pracy i zdobywaniu nowych umiejętności, a tym samym zapewnić im uczenie się przez doświadczenie i wymianę „dobrych praktyk” (działalność sieci współpracy i samokształcenia) oraz motywować do dalszego uczenia się w miejscu pracy (rola SORE w szkole czy innej placówce). Pracownicy bibliotek pedagogicznych powinni również pamiętać, że nie są osamotnieni w tym działaniu, mogą bowiem wykorzystać potencjał co najmniej dwóch pozostałych instytucji (poradni psychologiczno-pedagogicznych i ośrodków doskonalenia nauczycieli), świadcząc usługi na rzecz lokalnego środowiska nauczycielskiego.

Nowe zadania stawiane przed bibliotekami pedagogicznymi to ogromna szansa, jak i wyzwanie, by sprostać rzeczywistym oczekiwaniom współczesnego środowiska nauczycielskiego, a także aby potwierdzić swoją pozycję jako niezbędnego ogniwa w procesie edukacji. Współczesna biblioteka powinna więc być otwarta i reagować na potrzeby zmieniającego się świata, sprawnie zarządzać i udostępniać informacje poszukiwane przez odbiorców oraz budować i stymulować lokalne środowisko w jego rozwoju własnym. Tylko wtedy możemy mówić o pełnym sukcesie.

KAMILA JAKUBCZYK

nauczyciel bibliotekarz,
Szkolny Organizator Rozwoju Edukacji,
Koordynator sieci współpracy i samokształcenia
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. J. Lompy
w Katowicach – Filia w Dąbrowie Górniczej

BIBLIOGRAFIA:

- Brewczyńska M., *Rola bibliotek pedagogicznych w strukturach sieci wsparcia szkół i placówek oświatowych*, „Biuletyn Nauczycieli Bibliotekarzy” 2013, nr 2, s. 5-7 (http://bnb.oeiizk.waw.pl/2-2013/rola_bibliotek.pdf).
- Czerwonka D., Hajdukiewicz M., *Sieci współpracy i samokształcenia w nowym systemie wspomagania szkół*, „Biuletyn Nauczycieli Bibliotekarzy” 2014, nr 3, s. 6-9 (http://bnb.oeiizk.waw.pl/3-2014/sieci_wspolpracy.pdf).
- Kordziński J., *Aktywność bibliotek pedagogicznych*, „Trendy: internetowe czasopismo edukacyjne” 2013, nr 3, s. 82-87 (http://www.ore.edu.pl/strona-ore/images/flash/trendy_nr-3_2013.swf).
- *Materiały szkoleniowe dla nauczycieli i pracowników instytucji wsparcia szkoły w zakresie zadań Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji. Moduł I: Idea procesowego wspomagania*. Białystok, 2013.
- Płusa A., *Sieci współpracy i samokształcenia jako nowa forma doskonalenia zawodowego nauczycieli bibliotekarzy*, „Poradnik Bibliotekarza” 2014, nr 1, s. 4-8.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. 2013, poz. 369).
- Tabaszewska M., *Biblioteki pedagogiczne mają być wsparciem dla szkół i nauczycieli* (http://www.bibliotekako.pl/news.aid,1814,Biblioteki_pedagogiczne_maja_byc_wsparciem_dla_szkol_i_nauczycieli.html#).
- Tabaszewska M., *Nowoczesny system wspomagania szkół – zadania poradni i bibliotek pedagogicznych* (http://www.bibliotekako.pl/news.aid,2163,Nowoczesny_system_wspomagania_szkol_zadania_poradni_i_bibliotek_pedagogicznych.html).
- Walczak B., *Kompleksowe wspomaganie pracy szkół i nauczycieli – nowe zadanie dla bibliotek pedagogicznych*, „Poradnik Bibliotekarza” 2014, nr 10, s. 14-18.

Język migowy w bibliotece

91% bibliotekarzy nie zna ustawy o języku migowym

Środowisko osób głuchych i słabosłyszących długo było pozostawione same sobie, można to nazwać wykluczeniem społecznym. Miało ograniczone możliwości korzystania z podstawowych instytucji publicznych i wpływania na nie. Zmianę tej sytuacji przyniosło podpisanie i ratyfikacja przez Polskę Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. W raporcie zespołu ds. g/Głuchych przy Rzeczniku Praw Obywatelskich z 2014 r. stwierdzono, że: *konwencja zobowiązuje do zapewnienia osobom z niepełnosprawnością słuchu różnych form pomocy i pośrednictwa ze strony innych osób*. Zostały doprecyzowane obowiązki państwa. Dużo w tej kwestii pomogła ustawa z 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się. Okazało się jednak, że konieczna jest jej nowelizacja rozszerzająca na instytucje kultury prawo osób niesłyszących do zapewnienia tłumaczenia. Ma to duże znaczenie jeżeli chodzi o dofinansowanie

z PFRON-u kursu języka migowego. Obecnie nie ma podstawy prawnej by odpowiednie fundusze w 100% uzyskać.

Pomocne może być inne prawne rozwiązanie. 5 lipca 2012 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2012 r. w sprawie dofinansowania kosztów szkolenia polskiego języka migowego. Zgodnie z powyższym rozporządzeniem osoba mająca stały lub bezpośredni kontakt z osobą uprawnioną może złożyć wniosek o dofinansowanie kosztów szkolenia języka migowego do Oddziału PFRON właściwego ze względu na miejsce jej zamieszkania. Wniosek można pobrać ze strony internetowej. Zawiera rubrykę *uzasadnienie celu szkolenia*, gdzie należy wykazać kontakt z osobami uprawnionymi. Kolejne pole we wniosku to: *Posiadam stały i bezpośredni kontakt z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się, w ramach...* (cztery

możliwe warianty odpowiedzi). Bibliotekarz wybierze: *wykonywania obowiązków służbowych*. Dofinansowanie wynosi 90% kosztów szkolenia jednak nie ma pewności, że zostanie ono przyznane, bo nie ma jednoznacznych podstaw prawnych. Z końcem kwietnia otrzymałam odpowiedź z PFRON-u wyjaśniającą, że środki przeznaczone na to zadanie zostały już wyczerpane i jedynie w przypadku rezygnacji z dofinansowania osób, które już je otrzymały istnieje możliwość otrzymania pieniędzy. Na stronie PFRON-u możemy przeczytać: *Wniosek można złożyć w każdym czasie. Wniosek złożony w okresie od dnia 1 listopada do dnia 31 grudnia danego roku kalendarzowego jest rozpatrywany w pierwszym miesiącu następnego roku*. Ten okres jest najlepszy na złożenie wniosku ponieważ środki nie powinny być wyczerpane i jest większa szansa na otrzymanie dofinansowania.

Z badań, które przeprowadziłam wśród bibliotek publicznych w 2014 r. i na początku 2015 r. wynika, że 91% nie zna ustawy o języku migowym. Przyczyna może być tylko jedna – biblioteka jako instytucja kultury została pominięta w tym akcie prawnym. Skoro nas nie dotyczy więc nie trzeba jej znać. Jednak użytkownikiem biblioteki może być także osoba mająca dysfunkcję narządu słuchu i wiedza ta może okazać się bardzo pomocna. Tym bardziej, że liczba takich osób z roku na rok rośnie.

Obecnie szacuje się, że w Polsce żyje ok. 100 tys. osób głuchych i niedosłyszących. Badania wykazały, że tylko 9% bibliotekarzy zna język migowy w stopniu podstawowym lub sporadycznie w stopniu zaawansowanym.

Największą liczbę stanowią pracownicy bibliotek miejskich. Tylko w 3% bibliotek jest możliwość ustawowego pośrednictwa tłumacza języka migowego. W tym przypadku pomocą mogą służyć urzędy, w których obowiązkowo musi być zatrudniony pracownik ze znajomością języka migowego.

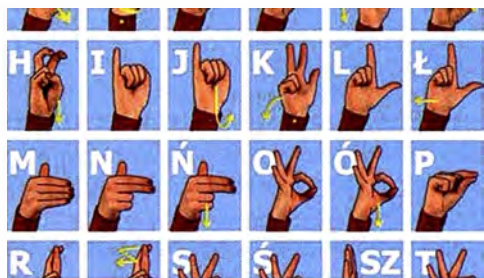
Biblioteki posiadające taką usługę zamieściły o tym informację na tablicy ogłoszeń. Najczęściej jest również podane w jakie dni i godziny dostępny jest tłumacz. Te biblioteki, które świadczą taką usługę nie pobierają za nią opłat. Świadczenie to zawsze powinno być bezpłatne dla osoby uprawnionej. Według ustawy wojewoda powinien prowadzić elektroniczny rejestr tłumaczy. Wpis i korzystanie z niego są bezpłatne. Należałoby uznać, że jest to pomocne narzędzie dla bibliotekarza, jednak w badaniu na pytanie dotyczące wiedzy o tym rejestrze najczęściej zaznaczano odpowiedź *nie wiem*.

Art.3 § 5 ustawy o języku migowym wymienia środki wspierające komunikowanie się (należy przez to rozumieć rozwiązania lub usługi umożliwiające kontakt z osobą z dysfunkcją słuchu). Badania wykazały, że biblioteki w większym lub mniejszym stopniu świadczą takie usługi:

- a) korzystanie z poczty elektronicznej – 96%,
- b) przesyłanie wiadomości tekstowych, w tym z wykorzystaniem SMS, MMS lub komunikatorów internetowych – 44%,
- c) komunikację audiowizualną, w tym z wykorzystaniem komunikatorów internetowych – 23%,
- d) przesyłanie faksów – 39%,
- e) Strony internetowe spełniające standardy dostępności dla osób niepełnosprawnych – 14%.

W 2014 r. realizowany był przez Fundację Między Uszami oraz partnera firmę Far

Beyond Business projekt „Nie Bądź Głuchy na Kulturę – analiza szans i barier dla uczestnictwa Głuchych w życiu kulturalno-artystycznym” finansowany ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W raporcie z tego projektu czytamy: *Z przeprowadzonych badań wynika, że niewielki odsetek osób niesłyszących odwiedza takie instytucje kultury jak muzea i galerie sztuki oraz ośrodki kultury i biblioteki. Tymczasem istnieją możliwości, aby tego rodzaju instytucje stały się ważnymi miejscami życia kulturalnego osób niesłyszących.* Jednym z rekomendowanych działań w tym kierunku jest intensyfikacja digitalizacji tekstów kultury z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością sensoryczną. Najczęściej wskazywaną przez respondentów barierą pełnego uczestnictwa w kulturze był brak dostępności tłumaczy.

Rosyłana przeze mnie ankieta zawierała pytanie: czy biblioteki chciałyby żeby organizowany był dla bibliotekarzy kurs języka migowego? 60% odpowiedzi było na *tak*. Biblioteki, w których pracownik zna ten język pisały, że taki kurs jest przydatny. Bibliotekarze swój wybór uzasadniali: *możliwość pozyskania nowych czytelników; to cenna umiejętność; biblioteka powinna być miejscem przyjaznym dla wszystkich czytelników; dodatkowa umiejętność, która ułatwi pracę z osobami niesłyszącymi; to ważne aby również osoby niesłyszące mogły komfortowo skorzystać z usług oferowanych przez bibliotekę.* Świadomość możliwości usunięcia bariery, która oddziela osoby z dysfunkcją narządu słuchu od kultury jest więc oczywista, jednak blokadą są finanse.

W wyżej wymienionym raporcie z projektu stwierdzono również, że: *Instytucje kultury w ramach działań własnych podejmują bardzo mało inicjatyw na rzecz aktywizacji społeczno-kulturalnej osób g/Głuchych, można mówić jedynie o pojedynczych przykładach w skali kraju.* Moje badania potwierdziły ten wniosek. Tylko 19% bibliotek realizowało lub realizuje projekty związane z likwidacją barier dotyczących osób z dysfunkcją narządu słuchu. Są to np.: lekcje biblioteczne dla uczniów szkoły specjalnej, a także dla uczniów szkół gimnazjalnych czy licealnych przybliżające świat osób niewidomych, prezentacja i podstawowe migi czy konkursy plastyczne skierowane do Głuchych. Badania wykazały, że biblioteki, które podejmują takie działania mają zatrudnionego pracownika obsługującego się językiem migowym.

Respondenci projektu *Nie Bądź Głuchy na Kulturę* wskazywali na problem z uzyskaniem informacji o wszelkich wydarzeniach organizowanych dla nich. Aby usprawnić korzystanie z bibliotek powinna powstać strona internetowa z podziałem na województwa, dla g/Głuchych. Zawierałaby aplikacje rezerwacji usług tłumaczy języka migowego czy informacje o ofercie kulturalnej, a także sprawach administracyjnych. Dodatkowo ważna byłaby możliwość przysyłania wiadomości tekstowych, zapytań do konkretnej biblioteki, ponieważ ta droga omija znajomość języka migowego, a przynosi pozytywne rezultaty. Strona ta w pewien sposób zacierałaby barierę komunikacyjną między bibliotekarzem a osobą z dysfunkcją narządu słuchu.

Planowe i długofalowe udostępnianie zasobów za pomocą internetu oraz zwiększenie dostępności tłumaczy to jedne z najważniejszych wyzwań jakie w obecnych czasach stoją przed biblioteką pełniącą funkcję miejsca obcowania z kulturą, integracji i nauki tolerancji.

URSZULA KOPEĆ-ZABORNIAK

dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Cieszanowie

Zaburzenia zachowania u dzieci i młodzieży

Dzisiaj bardzo często zwraca się uwagę na kształtowanie prawidłowych postaw u dzieci i młodzieży (przekształcania negatywnych w pozytywne). Jednocześnie coraz częściej spotykamy się z zachowaniem odbiegającym od normy. Zadajemy sobie wówczas pytanie, co jest przyczyną takiego zachowania? Towarzyszy temu często poczucie bezradności i niepewności. Często nie wiemy, czy zachowanie dziecka mieści się jeszcze w granicach normy, czy jest sygnałem o początkach rozwoju zaburzeń zachowania. Pogłębienie wiedzy w tym zakresie umożliwi efektywniejszą pomoc nie tylko dzieciom z zaburzeniami zachowania, ale też ich rodzinom. Pomoc niesiona dziecku, które jest istotą zależną od świata ludzi dorosłych i często bezbronną wobec ogromu nieszczęść i upokorzenia doznawanego od tych, którzy powinni dbać o jego zdrowie emocjonalne i fizyczne, powinno być celem nadrzędnym dla wszystkich, którym leży na sercu jego los.

Pojęcie „zaburzenia zachowania” i jego geneza nie są rozumiane jednoznacznie. W literaturze brak jest zarówno jednolitej terminologii, jak i klasyfikacji. Współcześnie występują obok siebie, bądź stosowane są zamiennie terminy: zaburzenia zachowania, nieprzystosowanie (niedostosowanie) społeczne oraz trudności wychowawcze. Termin zaburzenia zachowania to odchylenie od normy rozumianej jako zasady moralne, obyczaje i zwyczaje przyjęte w danym środowisku. Tym terminem obejmuje się najłżejsze zaburzenia jakimi są trudności w nauce, jak i najcięższe, jak nerwica czy przestępczość. Zaburzenie jest dowodem zmian, jakie musiały nastąpić w psychice dziecka, jest ono wynikiem zachwiania równowagi pomiędzy organizmem i środowiskiem. Problematyka zaburzeń zachowania została również uwzględniona w dwóch najbardziej aktualnych źródłach klasyfikacji, tj. DSM-IV i ICD-10. Pierwsze z nich to Diagnostyczny i Statystyczny Podręcznik Zaburzeń Psychicznych opracowany w roku 1994 przez Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne, drugie obowiązujące obecnie w Polsce to Międzynarodowa Statystyczna Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych – rewizja 10.

Według DSM – IV pojęcie „zaburzenia zachowania oznacza uporczywy i powtarzający się wzorzec charakteryzujący się zachowaniem aspołecznym i buntowniczym. Zaburzenia zachowania są czymś więcej niż dziecięcą złością czy buntem – są względnie trwałe i społecznie nieaprobowanym nawykiem”.

ICD – 10 definiuje wymienione zaburzenia następująco: Zaburzenia zachowania cechują powtarzające się i utrwalone wzorce zachowania dysocjalnego, agresywnego lub buntowniczego. W skrajnej formie, takie zachowanie powoduje poważne przekroczenie oczekiwań i norm społecznych dla danego wieku i tym samym jest czymś więcej niż zwykłą dziecięcą złością lub młodzieżową buntowniczością. Zachowania te manifestują się wystąpieniem trzech lub więcej spośród następujących zachowań w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

- **Zachowania agresywne**, które powodują zagrożenie fizyczne lub wyrządzają krzywdę innym ludziom lub zwierzętom. Kwalifikują się do nich:
 - tyranizowanie, grożenie, zastraszanie innych,
 - częste inicjowanie walk fizycznych,
 - używanie broni, mogącej powodować poważne fizyczne uszkodzenia,
 - okrucieństwo fizyczne wobec ludzi,
 - okrucieństwo wobec zwierząt,
 - dokonywanie kradzieży bezpośrednio od ofiary (wymuszanie, kradzieże kieszonek, i inne),
 - świadome branie udziału w podpaleniu z intencją spowodowania poważnej szkody,
 - świadome niszczenie cudzej własności;
- **Oszustwa lub kradzieże**, do których zalicza się:
 - włamania do domu lub samochodu,
 - kłamstwo w celu uniknięcia zobowiązań lub uzyskania określonych dóbr,
 - kradzież rzeczy o większej wartości bez konfrontacji z ofiarą;
- **Poważne łamanie zasad, norm, reguł, nakazów, praw**:
 - przebywanie wbrew zakazom rodziców poza domem rodzinnym w nocy przed 13 r.ż.,

- wybuchy złości nadzwyczaj częste lub ciężkie w stosunku do poziomu rozwojowego,
- częste kłótnie z dorosłymi,
- częste wpadanie w złość lub rozdrażnienie,
- ucieczka z domu bez zamiaru powrotu,
- wagarowanie (częste).

Uwzględniając wiek życia dziecka wyróżnia się dwa typy zaburzeń zachowania:

– **typ dziecięcych zaburzeń** – ten typ zaburzeń może być rozpoznany na podstawie jednego charakterystycznego zachowania, które wystąpiło przed 10 r.ż. Dziećmi, które ujawniają ten typ zaburzeń są najczęściej chłopcy, którzy często ujawniają agresję fizyczną w stosunku do innych, mają zaburzone stosunki rówieśnicze. Są aroganccy, nieposłuszni, ignorują zalecenia dorosłych, kłócą się z nauczycielem i rodzicami, obrażają ich. Używają wulgarnego słownictwa. Często tracą panowanie nad sobą, nawet z powodu bodźca o niewielkiej sile. Celowo wykonują czynności, które denerwują i drażnią innych. Dzieci te ujawniają pełny zespół objawów zaburzonego zachowania przed wkroczeniem w okres dojrzewania. Jednostki te przejawiają bardziej uporczywe zaburzenia zachowania oraz w wieku dorosłym ujawniają Antyspołeczne Zaburzenia Osobowości;

– **typ adolescencyjnych (młodzieńczych) zaburzeń** – ten typ może być rozpoznany wówczas gdy ujawnia się dopiero po 10 r.ż., zostaje zapoczątkowany w okresie dojrzewania. Osoby te przejawiają znacznie rzadziej agresywne zachowania, niż to ma miejsce w dziecięcym typie zaburzeń. Zwykle mają zadawalające relacje z rówieśnikami, a zaburzenia dotyczą głównie kradzieży, wagarów i łamania reguł społecznych. Występują one równie często u obu płci.

Stopień nasilenia zaburzeń zachowania

– **lekki (łagodny)** – tylko nieliczne (lub prawie żadne) trudności z zachowaniem przekraczają granice wymagane dla ustalenia rozpoznania. Trudności z zachowaniem powodują tylko niewielkie szkody (kłamstwo, wgary),

– **umiarkowany** – ilość zaburzeń zachowania i ich wpływ na innych są pośrednie między lekkim a znacznym (kradzieże bez konfrontacji z ofiarą, wandalizm),

– **znacznym (ciężki)** – znacznie więcej zaburzeń zachowania, zachowania te powodują znaczne szkody u innych (ciężkie urazy fizyczne, okrucieństwo, akty wandalizmu, kradzieże w konfrontacji z ofiarą).

Wszystkie te stany charakteryzują się specyficznymi właściwościami – dzieci z zaburzeniami zachowania mogą być mało empatyczne i w małym stopniu zwracać uwagę na uczucia, życzenia i dobro innych osób. Często błędnie odczytują intencje innych, jako bardziej wrogie i zagrażające niż faktycznie i reagują agresją, która ich zdaniem jest zrozumiała i usprawiedliwiona. Mogą one być nieczułe i gruboskórne, bez właściwego poczucia winy, nie mieć wyrzutów sumienia, próbując winić innych za swoje karygodne czyny. Ich samoocena jest zazwyczaj niska, chociaż jednostka może tworzyć obraz „twardego człowieka”. Słaba tolerancja na frustrację, irytowanie się, wybuchy gniewu, lekkomyślność często jest to związane z piciem alkoholu, wczesnymi zachowaniami seksualnymi, paleniem papierosów, przyjmowaniem narkotyków, lekkomyślnością, ryzykanctwem.

Przyczyny zaburzeń zachowania

Od dawna badacze próbują odpowiedzieć na pytanie jakie czynniki wyznaczają ludzkie działanie. Wieloczynnikowa koncepcja zaburzeń zachowania u dzieci i młodzieży ma wyraźną wyższość nad jednorodnymi, czyli biologicznymi bądź środowiskowymi próbami wyjaśnienia problemu.

Na powstanie zaburzeń zachowania ogromny wpływ mają dwie grupy czynników, wśród których wyróżnia się czynniki biologiczne i czynniki środowiskowe: środowisko rodzinne, środowisko szkolne oraz grupy rówieśnicze, przy czym należy zaznaczyć, że środowiskiem najsilniej oddziałującym jest rodzina.

Czynniki biologiczne

Do czynników biologicznych zalicza się przede wszystkim czynniki genetyczne, tj. zestaw genów przekazywanych przez rodziców w chwili poczęcia. Zawierają one zarówno potencjalne możliwości, jak i anomalie rozwojowe dziecka, a także czynniki paragenetyczne, działające w okresie rozwoju zarodka i płodu, wpływające na powstanie różnorodnych wad rozwojowych oraz skutki urazów fizycznych, chorób, niedoborów w odżywianiu dziecka, zaburzeń hormonalnych, mających wpływ na jego potencjalne możliwości psychoruchowe po urodzeniu. Wielu autorów uważa, że patologiczne geny stanowią podłoże nieprawidłowego rozwoju osobowości, specyficznych zabu-

rzeń zachowania i agresywności. Należy również podkreślić, że „nosiciele” podłoża genetycznego, tj. rodzice, są jednocześnie osobami, które kształtują środowisko dziecka od chwili jego urodzenia. Obserwując zachowanie dzieci możemy zauważyć, że niektóre szczególnie łatwo ulegają demoralizującym wpływom środowiska, inne zaś opierają się nim w przedziwny sposób. Jeżeli u dziecka nie występują uszkodzenia organiczne, a jego środowisko jest zdrowe, wówczas bierzemy pod uwagę uwarunkowania genetyczne. Wśród zaburzeń zachowania pochodzenia dziedziczno-konstytucjonalnego wyróżnia się często psychopatię definiowaną jako wrodzone odchylenie struktury osobowości od przeciętnej, szczególnie w zakresie charakteru, włącznie z nieprawidłowościami życia uczuciowo-popędowego, uczuciowości wyższej, temperamentu, sposobu reagowania na bodźce.

Innym zaburzeniem uwarunkowanym genetycznie jest zespół nadpobudliwości psychoruchowej (ADHD), który do niedawna uważany był za zaburzenie organiczne powstające w wyniku mikrouszkodzeń ośrodkowego układu nerwowego w okresie okołoporodowym. Jednak obecnie zakłada się, że ADHD dziedziczony jest wielogenowo. Co to znaczy? W materiale genetycznym nie można znaleźć jednego miejsca odpowiedzialnego za zespół nadpobudliwości psychoruchowej. Osoby z ADHD mogą mieć też specyficzne wzorce pracy mózgu. Odnosi się to do pracy kory przedczołowej obu półkul mózgowych, struktur głębokich, mózdzku, spoidła wielkiego. Istnieje również duże prawdopodobieństwo, że jest zaburzona równowaga pomiędzy podstawowymi przekąźnikami – noradrenalina, dopamina i serotonina.

Podsumowując można wyróżnić kilka przyczyn biologicznego podłoża zaburzeń zachowania:

• **hipoteza uwarunkowań genetycznych** – wiedza z zakresu cytogenetyki pozwoliła wyodrębnić wiele zespołów uwarunkowanych genetycznie określanych jako:

- mono i poligenopatie, istniejące w rozrodzonych komórkach rodziców przed zapłodnieniem i przekazywanych potomstwu przez dziedziczenie dominujące lub recesywne,
- genopatie, powstające w trakcie dojrzewania komórek rozrodczych lub też po zapłodnieniu komórki jajowej (np. na skutek zadziałania wirusów),

– chromosopatie, dotyczące chromosomów autosomalnych, jak i płciowych, spowodowane zaburzeniami zapłodnienia komórki jajowej lub nieprawidłowym podziałem zygoty, bądź też świeżą mutacją komórki rozrodczej;

• **hipoteza psychofizjologiczna** – zakłada istnienie zależności pomiędzy zakłóconym funkcjonowaniem płatów czołowych oraz niektórych struktur układu limbicznego (np. ciała migdałowego), odpowiedzialnych za prawidłowy przebieg procesów emocjonalnych, ich ekspresję i odbiór, a także regulujących procesy kontroli;

• **hipoteza czynników biologicznych** – zwraca uwagę na rolę wrodzonych uwarunkowań, determinujących sposób reagowania w określonych sytuacjach. Należą do nich takie czynniki konstytucjonalne, jak np. stopień równowagi pomiędzy procesami pobudzania i hamowania, ich ruchliwość, siła i równowaga, typ układu nerwowego warunkujący rodzaj temperamentu, jego aktywność i reaktywność pozostająca w relacji z zapotrzebowaniem na stymulację. Jednak z badań wynika, iż związki pomiędzy tymi czynnikami a występowaniem zaburzeń zachowania słabną wraz z wiekiem. Ważnym czynnikiem mogącym wzmacniać analizowane relacje jest społeczny kontekst, tzn. sposób reagowania rodziców na działania dziecka;

• **hipoteza dysregulacji neurologicznej** – istnieje przypuszczenie, że zakłócona jest wówczas biochemiczna równowaga pomiędzy neurotransmiterami: dopaminą, serotoniną oraz noradrenaliną (odpowiedzialna za procesy samokontroli). Podwyższony poziom testosteronu wpływający na nasilenie zachowań agresywnych może również sugerować udział tego czynnika w powstawaniu zaburzeń zachowania;

• **koncepcja przyczyn psychologicznych i środowiskowych** – jest najczęściej wymienianą w literaturze propozycją wyjaśnienia uwarunkowań zaburzeń zachowania. Nierozwiązane problemy małżeńskie, częste i intensywne konflikty pomiędzy rodzicami, pomiędzy rodzicami a dziećmi, zmiany opiekunów dziecka, brak stabilizacji życiowej i ekonomicznej, itd. to czynniki korelowane z zaburzeniami zachowania.

dr BOŻENA KARZEWSKA

Instytut Informacji Naukowej
i Studiów Bibliologicznych UW

100-LECIE STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH 1917-2017

W 2017 r. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich obchodzić będzie jubileusz 100-lecia swojej działalności. Z tej okazji redakcja „PB” inauguruje cykl artykułów poświęconych życiu i działalności przewodniczących naszej organizacji. Zapraszamy do lektury!

Przewodniczący

Związku Bibliotekarzy Polskich (1917-1945), Związku Zawodowego Bibliotekarzy Polskich (1945-1945), Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich (1946-1953), Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1953-)

- 1917 doc. dr **Tadeusz Baranowski**, dyrektor Biblioteki Ordynacji Krasińskich w Warszawie
- 1917-1919 **Mieczysław Rulikowski**, bibliolog, teatrolog
- 1919-1920 prof. dr **Zygmunt Batowski**, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie
- 1922-1924 **Edward Chwalewik**, kierownik Biblioteki Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej
- 1924-1926 **Faustyn Czerwijowski**, dyrektor Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy
- 1926-1933 dr **Edward Kuntze**, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie
- 1933-1939 prof. dr **Stefan Vrtel-Wierczyński**, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, od 1937 r. dyrektor Biblioteki Narodowej w Warszawie
- 1939-1949 doc. dr **Adam Łysakowski**, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej i Publicznej w Wilnie, w latach 1946-1949 dyrektor Państwowego Instytutu Książki w Łodzi i Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi (1946-1948)
- 1949-1953 dr **Adam Stebelski**, dyrektor Archiwum Akt Dawnych w Warszawie
- 1953-1957 prof. dr **Andrzej Grodek**, dyrektor Biblioteki Wyższej Szkoły Handlowej; od grudnia 1956 r. funkcję przewodniczącego pełnił dr Stefan Kotarski, wicedyrektor BUW
- 1957-1966 doc. **Bogdan Horodyski**, p.o. dyrektora Biblioteki Narodowej, od 1962 r. dyrektor BN. Po jego śmierci funkcję przewodniczącego pełnił Edward Assbury, Ministerstwo Komunikacji
- 1966-1969 doc, dr **Jan Baumgart**, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie
- 1969-1972 dr **Stanisław Badoń**, dyrektor WiMBP w Szczecinie
- 1972-1981 prof. dr **Witold Stankiewicz**, dyrektor Biblioteki Narodowej
- 1981-1989 dr **Stefan Kubów**, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu
- 1989-2001 dr **Stanisław Czajka**, dyrektor Biblioteki Narodowej, w latach 1992-2006 zastępca dyrektora BN, od 2006 r. doradca dyrektora BN, od 2006 r. honorowy przewodniczący SBP
- 2001-2005 **Jan Wołosz**, sekretarz naukowy BN (1976-1991), zastępca dyrektora BN (1991-1998), pełnomocnik dyrektora BN ds. współpracy z bibliotekami publicznymi (1999-2005), wiceprzewodniczący ZG SBP (1985-1993), członek honorowy SBP (2005-)
- 2005- **Elżbieta Stefańczyk**, w latach 2006-2011 wicedyrektor BN ds. gromadzenia i opracowania zbiorów, od 2012 r. pełnomocnik dyrektora BN ds. współpracy z bibliotekami publicznymi

Źródło: *Kronika Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-2007*. Oprac. Andrzej Kempa. Warszawa: Wydaw. SBP, 2007, s. 11-13.

Pierwszy przewodniczący pierwszej organizacji Tadeusz Baranowski

Początkiem powstania organizacji bibliotekarzy było powołanie w 1915 r. przy Towarzystwie Miłośników Historii w Warszawie Wydziału Historii Książnic i Wiedzy Bibliotecznej. Wydział dzielił się na sekcje, świadkowie ówczesnych wydarzeń twierdzili pół wieku temu, że najczynniejszą z nich była sekcja biblioteczna¹. Wydział zajmował się wedle zapisu statutowego m.in. historią bibliotek, ale przede wszystkim rozwojem bibliotekarstwa, wiedzą o książce, bibliografią i w ogólności poszerzaniem wiedzy fachowej bibliotekarzy. Była mowa o instrukcjach katalogowych, przepisach katalogowania, przewodniku po bibliotekach warszawskich. Organizowano Kursy Naukowe (późniejsza Wolna Wszechnica Polska), gdzie wykłady prowadzili m.in. Mieczysław Rulikowski (potem dwukrotnie przewodniczący ZBP) i Jan Muszkowski. Jak podają zacytowani autorzy, myśl o powołaniu organizacji bibliotekarskiej zrodziła się pod okupacją niemiecką w czasie pierwszej wojny światowej, czyli w końcu 1916 r. 20 października 1917 r. Wydział przekształcił się w Związek Bibliotekarzy Polskich i jego przewodniczącym został Ignacy Tadeusz Baranowski, będący wówczas dyrektorem Biblioteki Ordynacji Krasieńskich w Warszawie.

Syn Wojciecha i Teofilii z Kudelskich urodził się 4 lutego 1879 r. w Lublinie, zmarł 26 listopada 1917 r. w Warszawie. Wcześnie osierocony początkowo nauki pobierał w domu stryjostwa, potem w gimnazjum w Warszawie. Tu jednak otrzymał wilczy bilet od władz carskich i dlatego potem uczył się w gimnazjach w Rydze i Petersburgu. Studia rozpoczął od historii na uniwersytecie w Moskwie a historię gospodarczą poznawał na uniwersytecie w Lipsku (do 1908 r.). W tym czasie zdołał uzyskać stopień kandydata nauk w Moskwie, a w 1906 r. doktoryzował się na Uniwersytecie Jagiellońskim na podstawie pracy z dziejów Podlasia. Po studiach w Lipsku zamieszkał w Warszawie, gdzie znalazł zatrudnienie w Archiwum Skarbowym. Od 1909 r. rozpoczął pracę we wspomnianej Bibliotece Kra-

Tadeusz Baranowski

sińskich, której dyrektorem był od 1911 r. Czuwał nad gromadzeniem i katalogowaniem zbiorów w bibliotece mającej siedzibę w Pałacu Czapskich (obecnie mieści się tam Akademia Sztuk Pięknych), ale także pilnował budowy nowej siedziby Biblioteki przy ul. Okólnik 9 w Warszawie. Pierwszeństwo w katalogowaniu uzyskały zbiory rękopiśmienne księżnicy, ale też zakończenie prac nad katalogiem rzeczowym. Baranowski był dyrektorem, który przedłużył godziny pracy biblioteki Ordynacji, służył we wszystkim (nawet w dziedzinie oświaty) radą ostatniemu właścicielowi księżnicy Edwardowi Krasieńskiemu. W trakcie pracy zdołał także napisać książki o bibliotece Załuskich i Bibliotece Krasieńskich.

Tadeusz Baranowski był człowiekiem niezmiernie pracowitym, szczególnie widoczne jest to po spuściznie naukowej, jaką po sobie zostawił. Wykładał historię gospodarczą w Towarzystwie Kursów Naukowych w Warszawie, przede wszystkim jednak miał czas na wykłady akademickie z historii gospodarczej na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie w 1916 r. uzyskał habilitację. Udzielał się w rozmaitych gremiach o charakterze naukowym i społecznym. Jego naukową specjalizacją była historia gospodarcza Polski: dzieje wsi, kwestie gospodarcze i społeczne ziem przedrozbiorowej Rzeczypospolitej – zarówno Podlasia, jak i Podhala. Jako społecznik był założycielem Towarzystwa

¹ Bolesław i Waław Olszewiczowie: *Z prehistorii Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*. „Przegląd Biblioteczny” 1967, s. 138.

Miłośników Historii, członkiem rzeczywistym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, redaktorem popularnonaukowej serii z dziejów Warszawy „Biblioteka Historyczna im. T. Korzona”, członkiem redakcji „Myśl Polska”. Imponująca pracowitość mogła być przyczyną przedwczesnej śmierci w wieku 38 lat.

Niemal pół wieku temu sylwetkę pierwszego przewodniczącego zaprezentowała na łamach „Bibliotekarza” Hanna Delimat². Jego biogramy zamieszczają powszechnie encyklopedie, *Polski Słownik Biograficzny* (tom I z 1935 r.), *Biogramy*

² Por. Hanna Delimat: *Przed VI Zjazdem Bibliotekarzy Polskich Ignacy Tadeusz Baranowski*. „Bibliotekarz” 1967, s. 362-363.

uczonych polskich 1983, z publikacji bibliologicznych m.in. *Encyklopedia wiedzy o książce* (1971) oraz *Słownik pracowników książki polskiej* (1972). W biogramach i innych źródłach podawane są wybrane prace opublikowane w czasopiśmie naukowych i popularnonaukowych oraz wydane jako osobne publikacje książkowe.

Proponuję, aby z okazji stulecia SBP bibliotekarze zrobili to, na co zasługuje pierwszy ich prezes, czyli pełne zestawienia publikacji książkowych i czasopiśmienniczych Tadeusza Baranowskiego.

BOGDAN KLUKOWSKI

24. Targi Książki Historycznej w Warszawie

Zapraszamy do IV Salonu Bibliotek

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, we współpracy z Fundacją Historia i Kultura organizuje IV Salon Bibliotek na XXIV Targach Książki Historycznej, które odbędą się w dniach **26-29 listopada 2015 r.** na Zamku Królewskim w Warszawie.

Ideą Salonu jest promocja czytelnictwa książek o tematyce historycznej i bibliotek, które je wydają oraz organizują różnorodne imprezy upowszechniające wiedzę o regionach – naszych „małych ojczyznach”. Włączenie Salonu do Targów, odwiedzanych co roku przez około 20 tys. osób umożliwia zaprezentowanie szerszej społeczności dorobku bibliotek w zakresie zachowania polskiego dziedzictwa kulturowego. W Salonie, oprócz stoisk indywidualnych przewidziane jest stoisko zbiorcze SBP, na którym biblioteki będą mogły oferować swoje publikacje historyczne. Podobnie, jak w latach poprzednich, wydany będzie także *Katalog wydawnictw historycznych bibliotek*, tym razem w wersji elektronicznej, którą udostępniemy na portalu www.sbp.pl.

W trakcie trwania Salonu zorganizowane zostaną ponadto: **seminarium z cyklu „Czytanie łączy pokolenia”**, spotkania autorskie, imprezy dla najmłodszych zachęcające do czytania.

Informacje szczegółowe będą zamieszczane na stronie Salonu www.sbp.pl/targi/tkh.

Biblioteki, które chciałyby zaprezentować się w Salonie prosimy o kontakt z Wydawnictwem SBP, wydawnictwo@sbp.pl, Beata Pudełko, tel. 22 827 52 96.

Przedsięwzięcie dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

**NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA**

6. Warszawskie Targi Książki, czyli stadionowe targi

Po raz trzeci jechałem na stadion (Stadion Narodowy) i na targi książki, lecz po raz pierwszy metrem. Niestety, nie jest to – wbrew zapowiedziom – szczególnie dogodny dojazd. Stację dzieli od stadionu duża przestrzeń, co zapewne sprawdza się, kiedy w krótkim czasie trzeba przemieścić dużą liczbę osób (mecze, itp.). Lepszy był dojazd tradycyjny – do Ronda Waszyngtona, zwłaszcza w sobotę i niedzielę kiedy to piętrowe autobusy dowoziły i odwoziły na targi (bezpłatnie!) co pół godziny z przystanków przy ulicy Emilii Plater i pl. Piłsudskiego.

Nie jest to jedyna „stadionowa przypadłość” Warszawskich Targów Książki. W październiku 2014 r. organizatorzy targów poinformowali, że „6. Warszawskie Targi Książki, planowane w dniach 21-24 maja, ostatecznie odbędą się tydzień wcześniej tj. od 14 do 17 maja 2015 r. Powodem przesunięcia jest, rozgrywany na Stadionie Narodowym w dniu 27 maja 2015 r., mecz finałowy Ligi Europy UEFA”. Problem polega bowiem nie na tygodniowym przesunięciu terminu, lecz na kolizji, „wejściu w termin” innym targom, których terminy są ustalane i koordynowane w wieloletniej skali międzynarodowej. Tym sposobem nie zyskałimy sympatii organizatorów Book World Prague 2015 – 21st international book fair and literary festival – i to nie tylko braci Czechów. Jak istotny jest to problem dla nowych targów starających się uzyskać status imprezy międzynarodowej wyjaśniać chyba czytelnikom nie trzeba, a na innych szkoda tracić czas. Zarząd targów zapewnia, że Targi w 2016 r. odbędą się w ustalonym wcześniej terminie, lecz to samo mówiono w maju ubiegłego roku...

W okolicy wejścia na Targi rozrasta się z roku na rok bazar, głównie tzw. taniej książki (m.in. oferty 5-10-15 zł). Dla Targów może to i dobrze, ale czy dla książki... Po przebyciu skrupulatnej kontroli na wejściu (bilety, karnety wielokrotnego wstępu!) wita nas – już znajome – wielce

zróżnicowane wnętrze stadionu (budowla ta ma osiem kondygnacji). Główna część Targów mieści się na kręgu stadionowej Promenady – szerokiej alei biegnącej wokół stadionu, rozdzielającej widownię na trybunę górną i dolną. Na Promenadzie znajdują się wejścia-tunele na widownię stadionu. Targi rozmieszczone są na kilku kondygnacjach: w salach Centrum Konferencyjnego (poziom +2), w Galerii (poziom -1), a imprezy targowe odbywają się na trzech scenach Targów: scenie głównej – Kanapie Literackiej (poziom -1) oraz na dwóch scenach w tzw. Biznes Klubie (poziom 0)¹, o który w tym roku powiększono targi (z 15 tys. m², do 20 tys. m²). Pięć szczegółowo o lokalizacji targów, ponieważ rozmieszczenie stoisk na kilku poziomach – w połączeniu ze stadionowym oznakowaniem i nazewnictwem – nie ułatwia orientacji, zwłaszcza w tłumie, a zapowiedź rozszerzenia targów na nowe kondygnacje budzi pewien niepokój i oczekiwanie zdecydowanej zmiany oznakowania.

Promenada została już „oswojona” przez wystawców. Liczne stoiska, często o oryginalnym, autorskim wystroju i to zarówno mniejsze, jak i duże, rozmieszczone podobnie jak w ubiegłym roku, co ułatwiło orientację stałym bywalcom.

Zyskali w tym roku wystawcy i zwiedzający 9. Targi Książki Akademickiej i Naukowej ACADEMIA, które umieszczono w przylegającej do Promenady sali o „powierzchni o podwyższonym standardzie” i pompatycznej nazwie Biznes Klub. Na targach przybyło wystawców – prezentowało się wielu mniejszych polskich wydawców, aczkolwiek kilku znanych – tradycyjnie – nie było (np. Wydaw. Amber).

¹ Organizatorzy targów używają „stadionowego” nazewnictwa i oznakowania poziomów, którego znaczną część nie ma żadnego logicznego i funkcjonalnego związku z targami.

Jednakże, mimo powiększenia ekspozycji, powierzchnia targów dla publiczności uległa znacznemu ograniczeniu. W ubiegłym roku udatnie włączono płytę stadionu w obszar targowy, gdzie w sobotę i niedzielę odbył się „Rodzinny weekend z książką” – w atmosferze i formie pikniku jako miejsca rozrywki związanej z książką, z licznymi atrakcjami dla dzieci. W tym roku wielu zwiedzających było zawiedzionych zakazem wejścia na płytę stadionu i na trybuny. Zabrakło „stadionowej” atmosfery, specyfiki warszawskich targów... szkoda.

Ograniczenia te potęgowały ścisk i hałas, szczególnie w sobotę – co nie sprzyjało komfortowi zwiedzania i spotkaniom. Było tłoczno, ciasno i duszno, a także zimno z powodu silnych, stałych przeciągów powstających w pobliżu bram wejściowych na Promenadę (urozmaiconych przez silną burzę podczas otwarcia targów) ot, taka stadionowa specyfika targów na wół-plenerowych...

Tłumy gromadziły się nie tylko przy kasach, lecz i przy autorach, Najwięcej w sobotę, a największe garnęły się do Johna Flanagana, Eric-Emmanuela Schmitta, Philipa Georga Zimbardo i do krajowców: Olgi Tokarczuk i Doroty Masłowskiej.

Dużym powodzeniem (kolejki!) cieszyły się tzw. akcje czytelnicze. W akcji „Z półki na półkę” można było wymienić przeczytane książki na książki innych czytelników, a nawet na nowości niektórych wydawców. W ramach kampanii „Zaczytani.org – oddaj książkę, stwórz bibliotekę, zainspiruj innych”, zbierano książki dla bibliotek w szpitalach, domach dziecka i hospicjach. Podczas szóstej już akcji „Książka za książkę” wymieniano książki drukowane na elektroniczne, a można też było wgrać czytnik.

Jednak zarówno e-booki, jak i audiobooki nie były zbyt widoczne na targach – królowała książka drukowana (nazywana też papierową, lub tradycyjną).

Podczas uroczystości otwarcia targów Jacek Bocheński otrzymał Honorową Nagrodę Warszawskich Targów Książki „JKAR 2015” oraz wypowiedział formułę: „6. Warszawskie Targi Książki uważam za otwarte!”. Uroczystość inaugurowały wystąpienia organizatorów: Rafała Skąpskiego (Targi Książki sp. z o.o.) i Jacka Oryla (Murator Expo sp. z o.o.) oraz Ambasadora Francji w Pol-

Z półki na półkę

Fot. K. Kaleta

sce Pierre Buhlera, bowiem Francja była gościem honorowym Targów. Wśród gości zaproszonych na otwarcie, m.in. Małżonki Prezydenta Rzeczypospolitej Anny Komorowskiej, Wicemarszałka Sejmu RP Jerzego Wenderlicha, zwracała uwagę nieobecność kogokolwiek z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (sorry, taki mają zwyczaj?). Podczas uroczystości otwarcia wręczono również nagrody w konkursie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich „Mistrz Promocji Czytelnictwa 2014”. Laureatką pierwszej nagrody została Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej.

Po raz trzeci z Warszawskimi Targami Książki odbyły się 9. Targi Książki Akademickiej i Naukowej ACADEMIA. W targowy piątek tradycyjnie poświęcony na WTK książce naukowej, wręczono nagrody w konkursie na najlepszą książkę akademicką i naukową. Na konkurs 32 wydawców nadesłało 95 tytułów. Tego też dnia, pod patronatem Polskiej Akademii Nauk, odbył się cykl wykładów popularnonaukowych prowadzonych przez znanych naukowców.

Natomiast targowa sobota na WTK – dzień reportażu, poświęcony był reportażom i laureatom międzynarodowej Nagrody im. Ryszarda Kapuścińskiego. W tym roku były to targowe i okołotargowe spotkania z laureatami: Swietlaną Aleksijewicz i Michałem Olszewskim, a także Izą Michalewicz, Göranem Rosenbergiem, Drauzio Varella i gościem specjalnym Martinem Pollackiem.

Na podstawie wcześniejszej akredytacji bibliotekarze i księgarze mieli bezpłatny wstęp na targi wyłącznie w dni branżowe, w czwartek i piątek 14 i 15 maja, chyba że są też blogerami książkowymi, których akredytacja obejmowała wszystkie dni targowe.

W dwa pierwsze dni targowe (czwartek i piątek) tradycyjnie organizowane były liczne spotkania, konferencje, seminaria i debaty branżowe. Do ważniejszych wydarzeń należały przygotowane przez Polską Izbę Książki:

- Czytelnicy XXI wieku – grupy nienazwane? Z badania Polskiej Izby Książki „Kierunki i formy transformacji czytelnictwa w Polsce 2013-2014”,
- Jak zadbać o dobry przekład. Wydawcy i tłumacze razem w kierunku dobrych praktyk. (współorganizatorem było Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury),
- E-lending – modele biznesowe dla wydawców. Dwa przykłady z Niemiec (współorganizator: Frankfurckie Targi Książki),

ponadto:

- Cywilizujemy rynek książki w Polsce – dyskusja o skutkach ustawy o książce, z udziałem przedstawicieli wydawców francuskich, m.in. dyrektora generalnego Międzynarodowego Biura Wydawców Francuskich (BIEF),
- seminarium „Funkcjonowanie księgarń niezależnych na polskim rynku książki”,
- seminarium „Biblioteki edukujące – edukacja kulturalna w bibliotekach publicznych i szkolnych”,
- „Nowość – appsy książkowe dla dzieci – Czym są książkowe appsy dla dzieci? Czym różnią się od e-booków?”,
- Konferencja „Jak powstają najlepsze drukowane książki?”,
- Prezentacja programu wsparcia tłumaczeń literatury rosyjskiej na języki obce realizowanego przez rosyjski Instytut Tłumaczeń,

a także propozycje francuskich gości honorowych:

- debata „Czytelnictwo i rynek książki: Francja – Polska – Europa” z udziałem m.in. przedstawicieli Międzynarodowego Biura Wydawców Francuskich (BIEF) oraz Eric-Emmanuela Schmitta (pisarza ogłoszonego w 2014 r. przez Dyskusyjne Kluby Książki Ambasadorem Czytelnictwa w Polsce),
- spotkanie „Europa – ziemia obiecana przekładu literackiego?” – francuscy i polscy autorzy oraz specjaliści dyskutowali o nowym pokoleniu tłumaczy i stojących przed nimi wyzwaniach.

Konkursów, nagród (nominacji do nagród) oraz wystaw na targach było bez liku – samych nagród

Stoisko Francji

Fot. Księgogród

było ponad 30. Były wśród nich dedykowane profesjonalistom i kierowane do tzw. szerokiej publiczności, m.in. nominacje do Nagrody Literackiej Gdynia i Nagrody Literackiej NIKE, Ranking Polskich Drukarń Dziełowych „Wydawcy wybierają drukarnie”.

Na najstarszy konkurs – 55. Konkurs „Najpiękniejsze Książki Roku” organizowany od 1957 r. przez Polskie Towarzystwo Wydawców Książek nadesłano 179 tytułów 104 wydawców. Jest on również formą promocji polskiej książki za granicą – nagrodzone i wyróżnione publikacje biorą udział w konkursie „Best Book Design from all over the World” w Lipsku oraz są eksponowane na wystawie „Buchkunst International” podczas Targów Książki we Frankfurcie. W tym roku spośród tytułów nagradzanych w ośmiu kategoriach – wyjątkowo – w kategorii „książki matematyczne, przyrodnicze i techniczne” jury nie przyznało ani nagród, ani wyróżnień.

Z okazji obchodów 250-lecia Teatru Publicznego w Polsce, Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego prezentował publikacje poświęcone teatrowi i organizował spotkania i multimedialne wykłady, m.in. o związkach literatury z teatrem.

Francja, tegoroczny gość honorowy WTK miała atrakcyjnie zaprojektowane, narodowe stoisko o powierzchni ok. 300 m². Udział Francji przejawiał się w znaczącym wzbogaceniu programu towarzyszącego targom. Na licznych spotkaniach poświęconych różnorodnej literaturze i kulturze Francji przedstawiono ponad 30 wybitnych pisarzy i twórców komiksu, m.in. Eric-Emmanuela Schmitta, autora m.in. bestsellerowej powieści *Oscar i pani*

Na 6. Warszawskich Targach Książki i 9. Targach Książki Akademickiej i Naukowej stoiska miało ponad 860 wystawców, w tym 240 zagranicznych z 28 krajów, zajęły one 20 tys. m² (2014 r. ponad 700 wystawców z 23 krajów – 15,5 tys. m²). Na targach było blisko 800 autorów (w 2014 r. – 700). Targi odwiedziło ponad 72 tys. osób (w 2014 r. – blisko 63 tys.), w tym około 2100 bibliotekarzy i księgarzy.

Róża i zbioru opowiadań *Trucicielka*. Programowi na targach towarzyszył Przegląd Nowego Kina Francuskiego w Kinie Muranów.

Udział wydawców z 28 krajów zdaniem niektórych komentatorów (i organizatorów) oznacza, że WTK osiągnęły rangę targów międzynarodowych. Otóż – moim zdaniem – zarówno warszawskim, jak i krakowskim targom jeszcze sporo brakuje do „międzynarodowości”, aczkolwiek organizatorzy czynią wiele i z dobrym skutkiem, aby „umiędzynarodowić” te imprezy. Problemem jest bowiem nie liczba wystawców, a – powtórzę raz jeszcze – ich reprezentatywność. Parafrazując Młynarskiego – chociaż droga wyboista, ważne że kierunek słuszny. Należy mieć nadzieję, iż rywalizacja obu tych imprez nie sprowadzi się głównie do zabiegów piarowo-reklamowych (m.in. zmiana nazwy). Powtarzam więc po raz kolejny w odniesieniu do obu tych przedsięwzięć – są to największe, stale rozwijające się KRAJOWE IMPREZY TARGOWE z rosnącym udziałem wystawców zagranicznych.

Jest pewien wyjątek – jest nim Festiwal Komiksowa Warszawa, który od 2011 r. ma stałe miejsca na WTK. Organizatorzy festiwalu: Polskie Stowarzyszenie Komiksowe, Stowarzyszenie Twórców „Contur” stworzyli imprezę na skalę międzynarodową, tj. taką, o której mówi się w Europie. Goście Festiwalu reprezentują różne kultury: od polskiej, francuskiej, hiszpańskiej i flamandzkiej, norweskiej, fińskiej przez chińską, amerykańską i meksykańską, po nowozelandzką. W tym roku pokazano

plansze autorów z Portugalii, Balearów oraz oczywiście z Polski. Francuski gość honorowy wystawił też silną reprezentację komiksową.

Festiwal Komiksowa Warszawa, podobnie jak w roku ubiegłym, mieścił się w tzw. Galerii stadionu, gdzie też mieściła się Uliczka Antykwariuszy, strefa gier planszowych oraz atrakcje dla dzieci i młodzieży (Festiwal Literatury dla Dzieci), których zorganizowane grupy miały zapewniony wolny wstęp na targi.

Wirtualne Targi Książki w dniach 11-24 maja stanowiły dopełnienie Warszawskich Targów Książki, a odwiedzający ich stronę mogli zapoznać się z ofertą książek drukowanych i elektronicznych ponad 240 wystawców.

Mimo wspomnianych na wstępie niedogodności i mankamentów były to targi udane zarówno dla zwiedzających (m.in. opinie blogerów), jak i dla organizatorów. Jednak szósta edycja WTK pokazała, że nie łatwo jest utrzymać osiągnięty już poziom.

Organizatorzy zapraszają na 7. WTK w dniach 19-22 maja 2016 r., gdzie gościem honorowym będą Węgry, a gościem specjalnym Barcelona i literatura Katalonii.

Oby tylko nie było jakiegoś meczu i pogoda dopisała.

KRZYSZTOF KALETĄ

Koziołek 2015: „Interpretacje i eksperymenty”

W czerwcu br. zakończył się pierwszy etap realizacji projektu 22. Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej im. K. Makuszyńskiego, organizowanej przez Miejską Bibliotekę Publiczną im. Ł. Górnickiego. Oprócz przyjmowania zgłoszeń książek, których autorzy będą walczyć o statuetkę Koziołka Matołka, w tym roku organizatorzy skupili się na działaniach łączących aktywną lekturę i wykorzystanie nowych technologii.

Nagroda im. K. Makuszyńskiego istnieje od 1994 r. Jej pomysłodawczynią była między innymi Joanna Papuzińska, która wciąż pełni rolę jurora. Oświęcimską biblioteka przejęła zaszczyt organizowania Nagrody w 2004 r., wcześniej koordynatorem tego przedsięwzięcia była Fundacja „Książka dla dziecka” oraz redakcja czasopisma „Guliwer”.

W ramach projektu Nagrody, grono jurorów wybiera najlepszą książkę dziecięcą, wydaną w roku poprzedzającym rok danej edycji, napisaną przez polskiego autora. Zwycięzca, na uroczystej gali, otrzymuje statuetkę Koziołka Matołka wykonaną przez Andrzeja Renasa oraz nagrodę pieniężną. Oprócz tego, prowadzone są działania edukacyjne i promocyjne, związane z szeroko pojętym czytelnictwem. Dwa lata temu, były to specjalne zajęcia na Uniwersytecie Bibliotecznych Żaków oraz tworzenie jubileuszowej wystawy, a w roku 2014 – warsztaty z sześcioma klasami z oświęcimskich szkół podstawowych i tworzenie planszowej gry literackiej.

Tegoroczny projekt skupia się wokół hasła „Interpretacje i eksperymenty”. Kryje się pod nim wykorzystanie nowych technologii, wychodzenie w przestrzeń miejską oraz działanie w mediach społecznościowych. Organizatorzy podkreślają, że takie podejście do lektury jest odpowiedzią na najpoważniejsze dylematy współczesnej kultury i czytelnictwa – zarówno dzieci, jak i dorośli, poprzez połączenie czytania i użycia cyfrowych narzędzi, mogą kształcić szereg umiejętności i zdobywać nową wiedzę.

Dotychczas w ramach Koziołka 2015 – bo tak w skrócie nazywana jest tegoroczna edycja Nagrody – wyemitowane zostały trzy animacje zachęcające do tworzenia cyfrowych interpretacji (komiks,

infografika, animacja poklatkowa), odbyły się trzy seminaria online (webinaria) dla osób na co dzień zajmujących się animacją i edukacją czytelnictwem, trzy minikonkursy na facebookowym fanpejdżu biblioteki, a także warsztaty dla szkół, na których uczniowie tworzyli własne e-booki i cyfrowe kolaże (mashupy). Wszystkie materiały wideo (animacje i nagrania z webinarów) dostępne są na kanale YouTube Biblioteka Galeria Książki, a szczegółowe informacje dotyczące działań znajdują się na stronie WWW MBP w Oświęcimiu oraz na blogu Centrum Literatury Dziecięcej (dział koordynujący projekt).

Ale to oczywiście nie koniec! W trakcie wakacji Koziołek 2015 gościł na Oświęcimskim Festiwalu Gier. 4 sierpnia odbędzie się literacki piknik podróźniczy, międzypokoleniowa i interdyscyplinarna grupa zajmie się tworzeniem aplikacji mobilnej dotyczącej Nagrody, a od września do grudnia – kolejne webinaria, animacje, warsztaty oraz – konkurs dla dzieci na najlepszą cyfrową interpretację książki nagrodzonej w poprzednich latach – szczególnie już w sierpniu.

Punktem kulminacyjnym projektu będzie uroczysta gala wręczenia nagrody dla autora najlepszej książki. W tym roku odbędzie się ona 15 października, start o godzinie 17:00. Organizatorzy już zapraszają i obiecują, że nie zabraknie atrakcji i emocji.

Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

Teatr w bibliotece: doświadczenia i praktyka. Pod red. M. Pietrzak. Warszawa: Wydaw. SBP, 2015, (Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza; nr 24), 122 s., ISBN: 978-83-64203-42-8.

Małgorzata Pietrzak stwierdziła, że „w teatr można bawić się wszędzie”, a zamieszczone teksty wskazują, że zwłaszcza w bibliotece. W publikacji ukazana została zabawa w teatr, opisano różne działania amatorskich zespołów teatralnych, których członkami są dzieci, młodzież i dorośli. Możemy poznać: Teatrzyk Kukielkowy „Kacperek”, Teatr Lalek „Sobieradek”, Teatrzyk Dziecięcy „Wesoła Gromada”, Teatrzyk „Biblioteczka” z Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Z. Nałkowskiej w Wołominie, Teatr Młodego Widza i „Woluminki”, Grupa Teatralna „Bakcyl”, Teatr „Słoneczka”, Teatr „Pora Na Seniora” itp. Opisane doświadczenia mogą inspirować do podejmowania działań w swoich lokalnych środowiskach. Do pracy dołączono również praktyczne wskazówki jak przygotowywać się do występu i dwa konspekty: „Z Czerwonym Kapturkiem bawimy się w teatr!” i „Pan Tadeusz na wesoło”. Publikacja dla wszystkich, którzy szukają inspiracji przed rozpoczęciem zabawy w teatr albo już rozpoczęli takie działania.

Zapraszamy do sklepu Wydawnictwa SBP (<http://www.sbp.pl/sklep>; sprzedaz@sbp.pl)

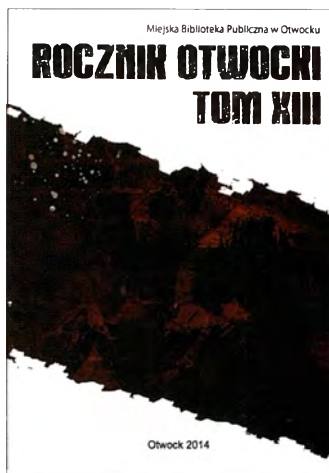
Rafał Kochanowicz: *Fabularyzowane gry komputerowe w przestrzeni humanistycznej. Analizy, interpretacje i wnioski z pogranicza poetyki, aksjologii, dydaktyki literatury.* Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 2014, 220 s., ISBN: 978-83-232-2663-5.

Jeżeli zapytamy młodego użytkownika biblioteki, co często robi w czasie wolnym, możemy usłyszeć, że gra. Nie muszę więc tłumaczyć, jak ważne jest dla bibliotekarza bycie zorientowanym w obszarze gier komputerowych. W bibliotekach francuskich organizowane są „Noce w bibliotece dla bibliotekarzy”, kiedy pracownicy całą noc grają, poznają to, co interesuje użytkowników ich placówek. Daleka jestem od zrealizowania takiego pomysłu w polskiej rzeczywistości, ale chciałabym polecić opracowanie, które przybliży nam niezbędne definicje i podziały, zarysowuje podstawowe relacje łączące fabularyzowane gry komputerowe z innymi dziedzinami sztuki, ukazuje tematyczne nawiązania gier do szeroko rozumianego obszaru fantastyki, a także przybliży wybrane gry komputerowe. Obowiązkowa lektura dla tych, którzy chcą (powinni) orientować się w zainteresowaniach swoich młodych (choć nie tylko) użytkowników.

„Rocznik Otwocki” 2014, T. XIII, 172 s., ISSN: 1429-4303.

Tym razem chcę zwrócić uwagę na wydawnictwo ciągle wydawane przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Otwocku. Warto doceniać starania bibliotek w obszarze wydawniczym, zwłaszcza że dotyczy problematyki „małej ojczyzny”, chociaż nie tylko. Tom XIII „Roczników” ma wyraźne ukierunkowanie historyczne. W „Roczniku Otwockim” 2014 odnaleźć można artykuły dotyczące: 220. rocznicy wybuchu Insurekcji Kościuszkowskiej, 100. rocznicy wyjazdu I Kompanii Kadrowej Legionów Polskich, 75. rocznicy wybuchu II wojny światowej, 70. rocznicy największej bitwy stoczonej przez wojsko polskie w czasie II wojny światowej – bitwy o Monte Cassino, a także 70. rocznicy Powstania Warszawskiego. Nie zapomniano również o historii Otwocka. Wszak, jak pisze redaktor naczelny i dyrektor biblioteki Robert Beller „dzieje Otwocka to jedynie cząstka naszej polskiej historii, ale cząstka niezmiernie ważna dla kształtowania lokalnej świadomości”. Biblioteki powinny być w społeczności lokalnej podstawową instytucją: gromadzącą, zabezpieczającą dokumenty umożliwiającą poszerzanie wiedzy historycznej, ale również kształtującą świadomość historyczną, a takie wydawnictwa zdecydowanie temu służą.

Miejsce biblioteki pedagogicznej w zmieniającej się przestrzeni edukacji i informacji. Pod red. A. Fludy-Krokos, W. Dudek, A. Piotrowskiej. Kraków: Wydaw. Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, 2014, (Forum Bibliotek Pedagogicznych; nr 1), 136 s., ISBN: 978-83-7271-868-6.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Krakowie we współpracy z Instytutem Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie zaczęła wydawać serię „Forum Bibliotek Pedagogicznych”. Ma być ona poświęcona zmianom, jakie zachodzą w bibliotekach pedagogicznych, przekształcających się w centra informacji edukacyjnej. Założono, że będzie to miejsce wymiany poglądów na tematy związane z: cyfryzacją zasobów i elektronicznymi katalogami, ewolucją zawodu bibliotekarza w związku ze zmieniającym się środowiskiem, rozwojem narzędzi komunikacji i rosnącymi wymaganiami użytkowników oraz że będzie to platforma integracji środowiska bibliotekarzy i pracowników naukowo-dydaktycznych w zakresie wypracowania ciekawych pomysłów dotyczących teraźniejszości i przyszłości funkcjonowania bibliotek pedagogicznych w Polsce. Na początek przedstawiono 14 tekstów poświęconych roli i miejscu bibliotek pedagogicznych w systemie edukacji i bibliotekarstwa. Mamy do czynienia z tekstami teoretycznymi i praktycznymi. Z publikacją powinni zapoznać się wszyscy, którym nie obca jest przeszłość, teraźniejszość oraz przyszłość bibliotek pedagogicznych.

ZAPRASZAMY DO KRAINY BAŚNI!

„Wyprawa do Krainy Baśni” Jolanty Nitkowskiej–Węglarz
to zbiór pięknych, tradycyjnych baśni rodzinnych, w których każdy Czytelnik coś dla siebie znajdzie

JOLANTA NITKOWSKA-WĘGLARZ

Wyprawa do Krainy Baśni

Ilustracje Iwona Lifsches

Opowieści zawierają dwie warstwy – jedno przesłanie zostanie zrozumiane przez dorosłych, drugie przez dzieci.

Łączy je nadmorski szacunek dla przyrody, pracowitość, mądrość, sprawiedliwość, uczciwość i zyczliwość.

Zło zawsze przegrywa z dobrem, odwaga pokonuje strach. Miłość zwycięża podłość, a magia i czary są wszechobecne.

W baśniach jest wiele duchowego świata bliskiego ludziom morza – przesądów, zwyczajów, mitów, duchów i strachów.

Książka do nabycia u wydawcy: Agencja Promocyjno-Wydawnicza „UNIGRAF”
ul. Hetmańska 38, 85-039 Bydgoszcz, tel. 52 321 37 18, 601 664 042, info@unigraf.bydgoszcz.pl
www.unigraf.bydgoszcz.pl

Biblioteka otwarta... – inicjatywy naukowo-kulturalne Biblioteki Głównej UP w Krakowie

W roku akademickim 2014/2015 pracownicy Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie podjęli wiele ciekawych inicjatyw mających na celu ukazanie instytucji jako miejsca dynamicznego, nastawionego na zmianę oraz dostosowującego działania do potrzeb otoczenia. Jednym z założeń realizowanych przedsięwzięć jest ustawiczny i permanentny rozwój interakcji pomiędzy biblioteką, a jej użytkownikami. Celem ich jest zorganizowanie różnorodnych działań dla zainteresowanych grup odbiorców (począwszy od dzieci w wieku przedszkolnym, wczesnoszkolnym, szkolnym, gimnazjalnym, jak również młodzieży szkół ponadgimnazjalnych oraz studentom, a także nauczycielom, pracownikom naukowym i czytelnikom biblioteki).

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego przeprowadziła szereg atrakcyjnych projektów naukowo-kulturalnych zorganizowanych przez zespoły, w skład których wchodził bibliotekarze. Poniżej przedstawiamy wybrane przedsięwzięcia zrealizowane przez autorki artykułu.

Początek roku akademickiego zaowocował trzecią edycją konkursu: „DOŁĄCZ DO NAS – CZEKAMY NA CIEBIE”. Jego odbiorcami byli studenci pierwszego roku, w okresie od 1 października do 1 grudnia 2014 r. zostali czytelnikami Biblioteki Głównej. Jak co roku głównym celem konkursu było zmobilizowanie studentów do bycia czynnymi użytkownikami biblioteki. Tradycyjnie w dniu 6 grudnia z okazji Mikołajek rozlosowano 40 nagród wśród osób, które zgłosiły się do udziału w konkursie poprzez wrzucenie kartki z imieniem i nazwiskiem oraz adresem e-mail do urny znajdującej się w Wypożyczalni Biblioteki Głównej. Nagrody w postaci bonów pieniężnych zostały ufundowane przez Główną Księgarnię Naukową w Krakowie i były przeznaczone na zakupy w oddziałach księgarni. Dodatkowo biuro Promocji i Karier Uniwersytetu Pedagogicznego przekazało nagrody w postaci gadżetów Uczelni. Organizatorki konkursu mają nadzieję, że inicjaty-

Wyk. Barbara Krasieńska

wa ta skutecznie przyczyni się do zdopingowania studentów do dołączenia do grona czytelników. Ponadto dzień, w którym wyłaniani są nagrodzeni, nie został wybrany przypadkowo, gdyż autorki sądzą, że 6 grudnia pozytywnie kojarzy się studentom z czasem beztroskiego dzieciństwa, a tym samym jest szansa, że powyższe skojarzenie wpłynie na nastawienie do biblioteki.

W październiku pracownicy Oddziału Informacji Naukowej przeprowadzają szkolenia biblioteczne w formie blended learningu dla studentów pierwszego roku. W ramach lekcji bibliotecznych autorki podjęły już po raz piąty współpracę z Firmą Medyczną Scanmed Multimedis. Kooperacja polega na stworzeniu udogodnień dla studentów przy wyborze lekarza pierwszego kontaktu, w zamian za co biblioteka otrzymuje środki finansowe.

Następnym projektem zrealizowanym w dniu 23 października 2014 r. było zorganizowanie spotkania autorskiego z Grzegorzem Kasdepke dla studentów Uniwersytetu Pedagogicznego. Spotkanie, w którym uczestniczyło ok. 350 studentów, prowadziła dr Anna Zadęcka-Cekiera z Instytutu Pedagogiki Przedszkolnej i Szkolnej. Cieszyło się ono ogromnym zainteresowaniem, a studenci byli niezwykle aktywni, zadając niezliczoną ilość pytań autorowi. Na zakończenie spotkania G. Kasdepke rozdawał autografy. Wydarzeniu towarzyszył kiermasz książek autora, który przyciągnął miłośników literatury dziecięcej.

Natomiast 27 października 2014 r. odbyło się kolejne spotkanie autorskie ze Szczęsnym Wrońskim, które prowadził dr Marcin Kania, redaktor naczelny czasopisma „Konspekt”. Skierowane ono było do wielbicieli twórczości poety, prozaka, aktora, reżysera, performerera i animatora kultury.

Do grupy kolejnych przedsięwzięć należą wystawy realizowane przy współudziale pracowników Uniwersytetu Pedagogicznego, dotyczące ich dorobku naukowego bądź zainteresowań i pasji pozazawodowych. Jedną z pierwszych wystaw była ekspozycja pt. „Piękny to kraj i niełatwo go zrozumieć. Książki i czasopisma na temat Izraela wydane w Polsce (od 1918 r. do czasów obecnych)”. Stanowiła ona przekrój dorobku polskiego rynku wydawniczego w zakresie szeroko rozumianej tematyki izraelskiej. Prezentowane wydawnictwa pochodziły ze zbiorów prywatnych dra hab. prof. UP Łukasza Tomasz Sroki.

Następna wystawa: „15 lat <Konspektu>” została zaprezentowana w grudniu z okazji jubileu-

Fot. Piotr Milec

usu czasopisma Uniwersytetu Pedagogicznego przy współpracy z dr. Marcinem Kanią, obecnym redaktorem naczelnym. Wśród zgromadzonych eksponatów znalazły się wszystkie dotychczas wydane numery czasopisma oraz archiwalne fotografie.

Z kolei w czerwcu br. została przygotowana ekspozycja: „Drzewa”, prezentująca zdjęcia z kolekcji prof. Jana Rajmunda Paśko. Zaprezentowane zdjęcia były efektem wycieczek profesora po górach, okolicach Krakowa a nawet spacerów po mieście z okresu ostatnich 40 lat, warto zaznaczyć, że do wykonania prezentowanych zdjęć użyto analogowych aparatów fotograficznych.

Jedną z większych akcji był konkurs plastyczny: „ŚWIATŁO czarodziejem magii” zorganizowany w ramach XV Festiwalu Nauki w Krakowie, którego głównym organizatorem był Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie. Biblioteka Główna była odpowiedzialna za przeprowadzenie konkursu plastycznego związanego z hasłem przewodnim festiwalu: „Oświeć się!”. Festiwal odbywał się w dniach 20-23 maja 2015 r. w Krakowie. Konkurs plastyczny został skierowany do dzieci uczęszczających do klas zerowych, uczniów klas I-III oraz uczniów klas IV-VI. Na konkurs napłynęło 860 prac, głównie z województwa małopolskiego. Jego celem było propagowanie i rozwijanie aktywności artystycznej wśród dzieci, rozbudzanie twórczej inwencji dziecka, kształtowanie samodzielnego i twórczego myślenia, a także rozwijanie umiejętności prezentowania własnych obserwacji i przemyśleń. Zadaniem uczestników konkursu było zilustrowanie dowolną techniką podanego tematu. Komisja konkursowa utworzona z przedstawicieli uczelni wyższych – współorganizatorów XV Festiwalu Nauki w Krakowie oceniała prace pod względem: zgodności z tematem, różnorodności stosowanych technik plastycznych, oryginalności pracy, a także walorów artystycznych i estetycznych. Nagrodzone i wyróżnione prace zostały wystawione w gmachu Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Nagrody były przyznawane w trzech kategoriach wiekowych i w każdej grupie jury wyłoniło trzy miejsca (I, II i III) oraz po pięć wyróżnień. Nagrody rzeczowe dla zwycięzców wręczono na Scenie Festiwalowej na Rynku Głównym w Krakowie w dniu 21 maja 2015 r. podczas otwarcia XV Festiwalu Nauki w Krakowie. Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali dyplomy oraz drobny upominek.

Inne działania skierowane były do dzieci odwiedzających bibliotekę oraz uczestników uniwersytetów dla dzieci. 15 listopada 2014 r. zostały przeprowadzone zajęcia: „Biblioteka i książka moim przyjacielem” w ramach Uniwersytetu dla Dzieci i Rodziców Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Podczas zajęć dzieci dowiedziały się czym jest księżnica oraz poznały najważniejsze agendy i rodzaje bibliotek. Ponadto została przedstawiona rola bibliotek i książek w życiu ludzi. Na podstawie utworów literackich oraz fragmentów bajek dzieci dowiedziały się jak dbać o książki i jak wiele korzyści daje czytanie oraz jak wielką wartość ma kontakt i obcowanie z literaturą. Omówiono proces powstawania książki oraz elementy, z których składają się książki. Na zakończenie odbyły się warsztaty, podczas których dzieci wykonały prace plastyczne przedstawiające ulubioną postać z bajki. Rysunki zostały zaprezentowane na wystawie w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w styczniu 2015 r. Celem wystawy była możliwość zapoznania się dzieci i ich opiekunów z działalnością biblioteki. Rodzice mogli zobaczyć wystawiane prace dzieci, a mali studenci bibliotekę. Słuchaczami Uniwersytetu dla Dzieci i Rodziców Uniwersytetu Pedagogicznego było 120 dzieci.

Kolejne zajęcia: „Z książką za pan brat” zostały przeprowadzone 21 marca 2015 r., tym razem w ramach Wadowickiego Uniwersytetu dla Dzieci działającego przy Wadowickim Centrum Kultury. Tematyka spotkania była dostosowana do grup wiekowych uczestników, a zajęcia trwające po 60 minut przeprowadzono w trzech kategoriach wiekowych (6-7, 8-9, 10-12). Podczas zajęć została ukazana rola książki od czasów najdawniejszy po dzień dzisiejszy. Podkreślono również znaczenie wynalazku druku w dziejach ludzkości oraz przedstawiono biblioteki światowe i polskie, które pełnią istotne funkcje we współczesnym świecie. Dodatkowym elementem był pokaz ciekawie wyglądających bibliotek oraz ich replik zbudowanych z klocków lego. Dzieci zapoznały się także z najnowszymi formami książki takimi jak: e-book, audiobook, a także usłyszały o papierze elektronicznym. Ponadto została przeprowadzona rozmowa na temat książek: czy lubią czytać, kto im czyta, jaką ostatnio przeczytali książkę, a także czy mogą wyobrazić sobie jak będzie wyglądać książka w przyszłości. Na zakończenie mali studenci zostali zaproszeni do wspólnej zabawy w quiz. Dzieci były pytane o treści zapamiętane z zajęć,

Fot. Monika Glanowska

a po udzieleniu pozytywnej odpowiedzi otrzymywały kartkę z literą, którą kładły na podłodze. Po ułożeniu wszystkich liter powstało hasło: „Książka z nami już zostanie”, które było mottem spotkania.

Ponadto w kwietniu 2015 r. wspólnie z Oddziałem Informacji Naukowej Biblioteki Głównej przeprowadzono zajęcia o podobnej tematyce dla dwóch grup sześciolatek z krakowskiego niepublicznego przedszkola „Iskierka”. Dodatkowo dzieci mogły zapoznać się z biblioteką, odwiedzając jej poszczególne oddziały i magazyny, gdzie zapoznano się z pracą bibliotekarzy.

III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Projektowanie informacji”

Jednocześnie w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w dniach 22-23 maja 2015 r. odbywała się III Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „Biblioteka w przestrzeni edukacyjnej. Projektowanie informacji”. Celem konferencji było zwrócenie uwagi na zagadnienia kształtowania różnych form informacji oraz ich wykorzystanie w aktywności biblioteczno-informacyjnej. Problematyka konferencji skupiała się na zagadnieniach związanych z projektowaniem i architekturą informacji w sferze bibliotek, ośrodków informacji, a także wizualizacji danych oraz projektowaniem nowych narzędzi komunikacji. Sponsorami były firmy: Aleph Polska, HADATAP, Book2net, Międzynarodowe Centrum Budownictwa, NASBI, IBUK Libra oraz Gropius. Honorowy patronat objęli: Prezydent Miasta Krakowa prof. dr hab. Jacek Majchrowski oraz JM Rektor Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie prof. dr hab. Mi-

chał Śliwa. Patronami medialnymi przedsięwzięcia zostali: „Poradnik Bibliotekarza”, Stowarzyszenie Twórców Grafiki Użytkowej, Małopolski Instytut Kultury oraz Lustró Biblioteki. Gośćmi specjalnymi spotkania byli: Eric Reiss oraz Marek Kultys.

Opisane powyżej działania miały na celu promocję działalności kulturotwórczej biblioteki, w którą byli zaangażowani jej użytkownicy. Jednym z priorytetów było przygotowanie i zaoferowanie klientom kluczowych, odpowiednio dobranych usług, które staną się podstawą trwałych więzi. Wpłyną także na utrzymanie bezpośrednich

relacji pomiędzy biblioteką, a jej użytkownikami także potencjalnymi. Nadrzędną intencją jest dynamizowanie i rozwijanie dialogu oraz nawiązywanie lojalności z każdym odbiorcą. Powyższe inicjatywy przyczyniają się również do wypracowania pozytywnego wizerunku biblioteki. Odpowiednio dobrane projekty pozwalają na zachowanie relacji z dotychczasowymi klientami oraz zachęcają kolejnych do skorzystania z oferty biblioteki.

**AGNIESZKA FOLGA
JOANNA KOŁAKOWSKA**

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego
w Krakowie

Zasoby biblioteki to nie tylko książki, czyli Noc Muzeów w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Gdańsku

Raz w roku, w maju, obchodzona jest Europejska Noc Muzeów, która na stałe weszła do kalendarza imprez kulturalnych. W tę szczególną Noc instytucje kultury otwierają swoje drzwi dla tych wszystkich, którzy na co dzień nie mają czasu na odkrywanie tajemnic, nie tylko muzeów. Tak jest w Polsce od 2003 r., kiedy to po raz pierwszy w nocy otworzono muzea, galerie, biblioteki i inne ciekawe miejsca, często niedostępne dla odwiedzających.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku po raz trzeci włączyła się w działania, które mają m.in. na celu przybliżenie pracy biblioteki i jej zasobów. Bo przecież biblioteka to nie tylko książki.

Specjalistyczny charakter biblioteki, bogate doświadczenie w pracy na rzecz edukacji oraz coraz większe oczekiwania ze strony użytkowników stawiają przed nią nowe wyzwania, do których należy m.in. aktywne wspieranie procesów edukacyjnych. Biblioteka tworząc bazę biblioteczno-informacyjną pełni podwójną funkcję: z jednej strony informacyjną, a z drugiej edukacyjną. Ważne jest w realizacji tych funkcji niekonwencjonalne przekazywanie wiedzy w oparciu o istniejący potencjał biblioteki.

Do bazy edukacyjnej PBW w Gdańsku można zaliczyć m.in. Muzeum Oświaty Pomorskiej oraz Regionalną Izbę Edukacyjną.

Odwiedzając te miejsca w Noc Muzeów, w obecności bibliotekarza (przewodnika), można było posłuchać historii związanych np. ze starym tornistrem tekturowym i jego wyposażeniem, podziwiać fartuszki szkolne czy świadectwa, na których widnieją oceny z przedmiotów, których nie ma w nauczaniu współczesnych placówek oświatowych. Z każdym przedmiotem związana jest jakaś historia dotycząca ludzi i wydarzeń, o których opowiadał nauczyciel bibliotekarz. W Regionalnej

Izbie Edukacyjnej zostały zaprezentowane ekspozycje, związane z przeszłością kaszubskiej wsi i jej zwyczajami. Zwiedzający mieli okazję poznać nie tylko przedmioty codziennego użytku, ale również zwyczaje i obrzędy, które są jeszcze kultywowane na pomorskiej wsi. Do ciekawszych należą m.in. zwyczaj „ścianiania kani” czy „pustych nocy”.

Miejscem, które było chętnie odwiedzane przez gości, były warsztaty kaligrafii pt. „Jak można ładnie pisać, czyli kaligrafia w zeszycie dla dużych i małych”. Na zwiedzających czekały ławki szkolne z XIX w., w których można było usiąść i spróbować swoich sił w pisaniu obsadką ze stalówek. Biorąc udział w warsztatach musieli zmierzyć się nie tylko ze sztuką pisania, ale również z kleksami, które są nie lada wyzwaniem dla tych, którzy nie wiedzieli, co to jest bibuła.

Celem tych warsztatów była nie tylko nauka kaligrafii, ale także poznanie historii pisma oraz nieodzownych przedmiotów towarzyszących tej umiejętności np. stalówek, obsadek, kałamarzy z atramentem itp.

Nie od dzisiaj wiadomo, że najlepszą formą nauki jest zabawa, która ma m.in. na celu pobudzenie wyobraźni, która z kolei wpływa na kształtowanie charakteru i osobowości. Uczy współpracy w grupie, nowych umiejętności i podejmowania decyzji w nowych sytuacjach. Dlatego dla młodszych odbiorców zorganizowano grę biblioteczną pt. „Tajemniczy opiekun, czyli bibliotekarz w krainie liczb”, podczas której uczniowie nie tylko zmierzyli się z bibliotekarskimi zadaniami, ale musieli wykazać się wiedzą matematyczną przy rozszyfrowywaniu tekstu czy rozwiązywaniu zagadek, które umożliwiały dotarcie do kolejnych tajemnic biblioteki. W swojej treści gra nawiązywała do Roku Matematyki na Pomorzu, podczas którego realizowane są różnego rodzaju przedsięwzięcia mające na celu popularyzację matematyki jako przedmiotu przyjaznego uczniom.

W codziennej pracy biblioteka pedagogiczna ma m.in. za zadanie zapewnienie dostępu do źródeł informacji niezbędnych w budowaniu społeczeństwa informacyjnego, co prowadzi do przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu. Aby rozszerzyć sposoby dostępu do źródeł informacji, PBW w Gdańsku udostępniła czytelnikom możliwość korzystania z platformy IBUK Libra, dzięki której mają oni dostęp do elektronicznych zasobów książkowych,

których biblioteka nie posiada lub są wypożyczone. Inną formą dostępu do dokumentów online dla czytelników biblioteki jest dostęp do zbiorów Biblioteki Narodowej w Warszawie – w ramach cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej Academia. Aby jednak można było skorzystać z tych usług potrzebny jest dobry sprzęt komputerowy.

Dzisiaj nie pamiętamy już jak wyglądały komputery marki Atari czy Commodore i dlatego podczas Nocy Muzeów w bibliotece pojawili się fani tego sprzętu z grupy *Retrokomp*. Były więc retro komputery, retro konsole, na których można było grać w retro gry. Można było również posłuchać opowieści o tym sprzęcie i jego zastosowaniu. Ten „retro komputerowy świat” przyciągnął rzeszę fanów, którzy mogli wymienić się swoimi doświadczeniami i podzielić się nimi z zainteresowanymi osobami. Kolorowy świat retro, w którym królowała gra „Super Mirio Bros”, przywołał wspomnienia u wielu odwiedzających. Przy okazji starych gier komputerowych goście mieli okazję spotkać się ze starymi grami planszowymi, przy których swój wolny czas spędzali nasi rodzice i dziadkowie. Był więc m.in. chińczyk i warcaby, były bierki i młynek, z którymi próbowali zmierzyć się nie tylko młodzi ludzie.

Goście Nocy Muzeów nie mogli więc narzekać na brak atrakcji, a przy okazji każdy z uczestników miał możliwość poznania fragmentu pracy, którą wykonują nauczyciele bibliotekarze w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Gdańsku. Była to również okazja do poznania historii gmachu, w którym znajduje się biblioteka, a która jest związana z edukacją i jej przemianami.

ALEKSANDRA KIRCZUK

Egzotyczne podróże w MBP w Kielcach

Lato to idealna pora na podróże. W podróż do Indii i Japonii wybraliśmy się z młodymi czytelnikami Filii nr 5 MBP w Kielcach. Do pierwszej egzotycznej wyprawy zainspirowała nas Martyna Wojciechowska i jej książka *Zwierzaki świata*. Dzięki opowiadaniu o Balgirze, białym szczurze z Indii, przenieśliśmy się w mgnieniu oka do kraju, którego obyczaje, zabytki, kultura i kuchnia ogromnie nas urzekły. Uczestników wycieczki podzielił na kilka grup. Jedna z nich podziwiała na fotografiach zabytki Indii i odgadywała ich nazwy. Kolejna zajęła się malowaniem henną pięknych wzorów na rękach. Trzecia drużyna z zaangażowaniem upinała sari i turban. Zadaniem następnych grup było ułożenie puzzli ze zwierzętami, które można spotkać w Indiach, rozpoznanie przypraw używanych we wschodniej kuchni, a także zaprezentowanie choreografii do tańca kobry. Na zakończenie odbyła się degustacja placków naan, a każdy turysta otrzymał pamiątkową zakładkę z widokiem na Tadž Mahal.

Druga podróż była nie mniej fascynująca. Tym razem skupiliśmy naszą uwagę na kulturze Japonii, a w zasadzie na tradycjach japońskiego teatru. Spośród różnych form takich jak kabuki, bunraku, teatr no, kamishibai, wybraliśmy tę ostatnią. Idea teatru wędrownego, który można wystawić wszędzie i niewielkim kosztem, zainspirowała nas do przygotowania spektaklu na papierze. Biblioteczny konserwator „złota rączka” pomógł nam wyciąć z płyty pilśniowej parawan zwany butai. Potem poszedł w ruch wałek do malowania i stanęła przed nami gotowa konstrukcja. Wystarczyło jeszcze

zilustrować na kilku planszach japońską baśń (*Zamek Władcy Mrówek* ze zbioru *Baśnie Dalekiego Wschodu*), stworzyć klimat za pomocą orientalnej muzyki i... przedstawienie gotowe. Nasi młodzi przyjaciele przyglądali się i słuchali z uwagą, później zaś sami tworzyli na kartkach zakończenie baśni. Okazało się, że inwencja twórcza najmłodszych nie ma granic.

Uwielbiamy podróżować w towarzystwie dzieci. Zwiedziliśmy już z nimi część Europy i Azji. Pora na Afrykę. Okres wakacji to kolejne niesamowite wyprawy z książką. Z radością podzielimy się wrażeniami z wakacyjnych podróży.

AGATA ZAJĄC

Miejska Biblioteka Publiczna w Kielcach

Wyjazd integracyjno-szkoleniowy nauczycieli bibliotekarzy do Śremu

29 kwietnia 2015 r., w ramach działania sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli bibliotekarzy, swarzędzka filia Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Poznaniu zorganizowała wyjazd integracyjno-szkoleniowy do Śremu. Wycieczka

zaaranżowana została do wymiany doświadczeń zawodowych nauczycieli bibliotekarzy oraz pogłębienia współpracy pomiędzy bibliotekami szkolnymi gmin Swarzędz i Kostrzyn. Głównym celem wyjazdu była ocena wykorzystania koncep-

cji „trzeciego miejsca”, którą zastosowano w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy im. Heliodora Święcickiego w Śremie.

Placówka ta, jedna z najnowocześniejszych bibliotek w Wielkopolsce, na początku 2015 r. przeniosła się do nowej siedziby i dzięki adaptacji oraz wyposażeniu pomieszczeń, funkcjonuje zgodnie z najlepszymi światowymi standardami – zarówno pod względem infrastruktury, wykorzystania nowoczesnych technologii, jak i obsługi czytelnika. Na potrzeby użytkowników działa przestronna czytelnia, trzy oddzielne wypożyczalnie dla dzieci, młodzieży i dorosłych, salonik prasowy, sala animacji dla najmłodszych i scena plenerowa w ogrodzie. Nie brakuje również bardzo dobrze wyposażonych pomieszczeń, które charakteryzują nowoczesną bibliotekę, czyli: mediатеki, pracowni komputerowej i sali konferencyjnej.

w wygodnym fotelu lub na sofie oraz mediатеka – dział, w którym gromadzone i wypożyczane są zbiory multimedialne, można używać czytników e-booków, tabletek, konsoli do gier oraz sprzętu do odtwarzania płyt, a także korzystać z tablicy multimedialnej.

Uczestników wycieczki przywitał i oprowadził po placówce jej dyrektor Jerzy Kondras, który zaprezentował każde pomieszczenie, omówił sposób funkcjonowania instytucji, a także metody i formy pracy bibliotekarzy. Wszystkim zwiedzającym podobały się zwłaszcza dwie sale: przytulny salonik prasowy, w którym można przeczytać gazetę

Wyjazd integracyjno-szkoleniowy, w czasie którego nauczyciele bibliotekarze mieli możliwość zwiedzenia Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy im. H. Święcickiego w Śremie, pozwolił na poznanie wielu dobrych praktyk i wzbogacił uczestników o nowe doświadczenia. Placówka w Śremie doskonale wpisuje się w koncepcję „trzeciego miejsca” – jest to obszar kojarzony z czasem wolnym od pracy i obowiązków, instytucja otwarta na różne zainteresowania i potrzeby społeczności lokalnej o wnętrzach zaprojektowanych tak, że zachęcają do odwiedzin i stwarzają szerokie możliwości działania.

KORNELIA CHORYŃSKA

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Poznaniu
Filia w Śwarzędzu

Nowa biblioteka w Śremie

„Adaptację, modernizację i wyposażenie budynku na nową siedzibę Biblioteki Publicznej im. Heliodora Świąteczkiego w Śremie” zakończono z końcem 2014 r. Inwestycja zrealizowana została dzięki pozyskanym środkom z MKiDN (z Programu Wieloletniego Kultura+ Priorytet: „Biblioteka+ Infrastruktura Bibliotek”) w wysokości 1.875.000 zł oraz wkładu finansowego gminy Śrem w wysokości 150.000 zł i wkładu rzeczowego 490.000 zł. Łącznie wartość inwestycji wyniosła 2.515.000 zł.

Siedziba nowej śremskiej biblioteki mieści się w dawnym Collegium Heliodora Świąteczkiego (Ośrodek Zamiejscowy Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), w centrum osiedla Jeziorany. Warto dodać, że nieruchomość ta, o powierzchni prawie 2 tys. m² i wartości ponad 2,5 mln zł, została подарowana bibliotece przez gminę Śrem notarialnym prawem własności.

Nowa biblioteka, pod zmienioną nazwą – Biblioteka Publiczna im. Heliodora Świąteczkiego w Śremie i nowym adresem (63-100 Śrem, ul. Grunwaldzka 10) zaczęła funkcjonować z początkiem marca 2015 r., ale jej oficjalne otwarcie nastąpiło 13 marca podczas zaplanowanej „Nocy w Bibliotece”. Wśród zaproszonych przez burmistrza Śremu Adama Lewandowskiego i dyrektora biblioteki Jerzego Kondrasa gości na uroczystość przybyli, m.in., marszałek województwa wielkopolskiego Marek Woźniak, dyrektor WBPiCAK w Poznaniu Helena Bednarska, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Lesznie Małgorzata Halec, przedstawiciele władz samorządowych powiatu i gminy Śrem, pracownicy bibliotek powiatu śremskiego, dyrektorzy instytucji kultury i placówek oświatowych, szefowie służb mundurowych oraz przedstawiciele śremskich instytucji, przedsiębiorstw, firm, organizacji i stowarzyszeń. W części oficjalnej dyrektor biblioteki przedstawił przebieg inwestycji, która zrealizowana została w rekordowym tempie, bo w ciągu jednego, 2014 r. O nowej kulturalnej inwestycji z uznaniem wypowiadali się kolejno: burmistrz Śremu Adam Lewandowski, marszałek województwa wielkopolskiego Marek Woźniak i dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej Helena Bednarska. Na zakończenie zapro-

szeni goście złożyli listy gratulacyjne oraz wręczyli okolicznościowe upominki. Listy gratulacyjne na okoliczność otwarcia biblioteki przysłali, m.in.: minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Małgorzata Omilanowska, poseł na Sejm Rafał Grupiński, dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, przewodnicząca SBP Elżbieta Stefańczyk, starosta poznański Jan Grabkowski, dyrektor Biblioteki Politechniki Poznańskiej Małgorzata Furgał i inni. Na zakończenie uroczystości dyrektor Jerzy Kondras przedstawił wszystkim pracowników śremskiej biblioteki i podziękował im za zaangażowanie, trud i wzorową pracę przy tworzeniu nowej placówki. Po części oficjalnej goście mieli możliwość zwiedzenia wszystkich pomieszczeń biblioteki, która tego dnia czynna była dla czytelników do północy.

Nowa siedziba biblioteki urządzona jest na trzech poziomach, na powierzchni ponad 1,5 tys. m². W jasnych, przestronnych przestrzeniach swoje miejsce znalazły wszystkie działy biblioteki z osobnymi wypożyczalniami dla dzieci, młodzieży i dorosłych. A ponadto: pracownia komputerowa, sala audiowizualna, czytelnia ogólna, czytelnia regionalna, retro-salonik prasowy, mediateka, sala animacji dla dzieci, dział gromadzenia i opracowania zbiorów, pomieszczenia biurowe, szatnia dla czytelników, aneksy wycieczkowe, hole wystawowe, magazyny książek, pomieszczenia gospodarcze. Biblioteka dostosowana jest do użytku przez osoby niepełnosprawne, bowiem komunikację między poziomami zapewnia winda. Zagospodarowany został również przyległy do biblioteki

spory teren, a w ogrodzie powstała scena, na której odbywają się przedstawienia i animacje dla dzieci.

Nowocześnie urządzone działy biblioteki przyczyniły się do dużego ożywienia instytucji. Zaczęto realizować nowe formy działalności: wieczory filmowe dla kobiet, poranki filmowe dla dzieci, Klub Miłośników Gier Planszowych, muzyczne spotkania z płytami winylowymi i gramofonem, zajęcia zabawowe dla dziecka z rodzicem oraz konwersacje w języku angielskim. Wszystkie dotychczasowe działania biblioteczne zyskały nowy wymiar społeczno-kulturalny i kolejnych uczestników. Codziennie bibliotekę odwiedzają liczne grupy przedszkolaków, uczniów wszystkich typów szkół oraz osoby dorosłe skupione w różnych organizacjach i stowarzyszeniach użytku publicznego. Sala audiowizualna biblioteki wynajmowana jest komercyjnie różnym podmiotom na organizację konferencji i debat, z czego biblioteka zyskuje dodatkowe źródła przychodów na swoją działalność. Przy bibliotece funkcjonuje również darmowa wypożyczalnia rowerów, uruchomiana w miejskim projekcie „Rowerowy Śrem”.

Dzisiaj śremska biblioteka to już nowoczesna instytucja kultury. Coraz odważniej zaspokaja potrzeby swoich użytkowników, wychodząc naprzeciw nowoczesnym mediom, czego przykładem jest np. pozyskanie 6 i-padów z programu „Tablety dla biblioteki” realizowanym przez FRIS, zakupem elektronicznych mediów, czy projektowaniem działalności biblioteki z wykorzystaniem tabletów, internetu, pracowni komputerowej, czy np. konsoli XBOX360. Ale jednocześnie instytucja chce to czynić w sposób zachowujący tradycyjny dostęp do zbiorów bibliotecznych, gdzie korzystanie z katalogu (wprawdzie elektronicznego) jest nadal bardzo ważne – na równi z „pogadaniem” z bibliotekarką czy z przeczytaniem aktualnej pra-

sy w saloniku prasowym. Otwarci jesteśmy także na działania odpowiedzialne i przyjazne naturalnemu środowisku. Z wykorzystaniem bibliotecznego ogrodu realizujemy program „Eko-logiczna biblioteka”, który uwzględni działania proekologiczne i edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Biblioteka Publiczna w Śremie jest również jedną z 50, które wezmą udział w programie edukacyjnym „EkoPaka – zamykamy obieg surowców” organizowanym przez INTERSEROH Organizację Odzysku Opakowań. To pierwszy tak duży program edukacji ekologicznej realizowany przez bibliotekę z myślą o dzieciach w wieku wczesnoszkolnym.

W nowych warunkach lokalowych, przy przychylnym stanowisku samorządu, śremska biblioteka ma możliwość znacznego poszerzenia swoich usług, rozwijania działalności kulturalnej oraz coraz bardziej stawania się ośrodkiem wiedzy i informacji, zgodnie z wymaganiami Certyfikatu Biblioteka+.

JERZY KONDRAS

dyrektor Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy
im. H. Świącieckiego w Śremie

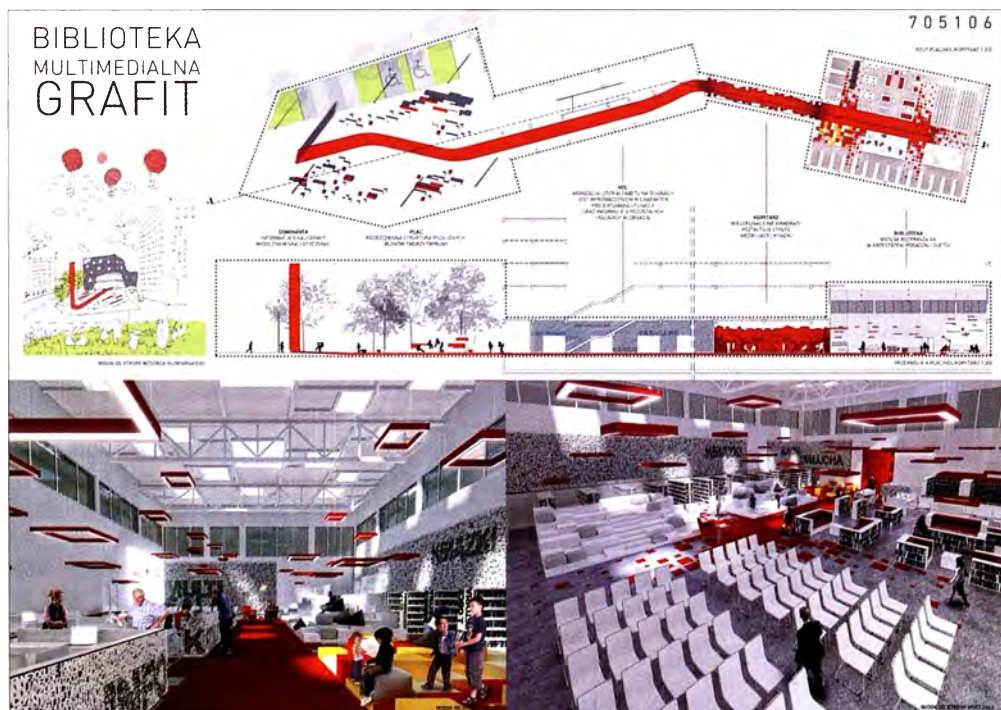
Jak powstawała Biblioteka Grafit we Wrocławiu? Od wizji do realizacji

W lutym 2014 r. Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o. ogłosiła konkurs na opracowanie koncepcji architektonicznej Biblioteki Multimedialnej Grafit wraz z zagospodarowaniem placu przed budynkiem i holu parteru budynku Grafit we Wrocławiu. Celem konkursu było wyłonienie projektu, który odpowiadałby na potrzeby nowoczesnej biblioteki pod względem funkcjonalności, estetyki oraz przyjętych rozwiązań i materiałów. Konkurs wygrała Grupa Synergia (Anna Bać, Krzysztof Cebrat) przy współdziałaniu grupy projektowej 2MPS (Sandra Piasek, Piotr Michalski, Małgorzata Bienkowska, Mateusz Sum).

Miejscem wybranym na nową filię Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu była duża hala znajdująca się na parterze budynku Grafit. Do dyspozycji przeznaczono przestrzeń o powierzchni blisko 600 m² i wysokości 10 m. Tak duża, jedno-przestrzenna kubatura wymagała odpowiedniego

podejścia projektantów, by z jednej strony dostosować ją do skali człowieka, a z drugiej wykorzystać potencjał tak nietypowego, jak na bibliotekę, wnętrza. Sam budynek, wycofany z głównej ulicy, również wymagał dodatkowego zaakcentowania w przestrzeni placu.

Projekt w pierwszej kolejności zakładał wykreowanie symbolu, elementu mogącego wyróżnić tę filię. Nawiązano do dotychczas obecnych w innych wrocławskich bibliotekach rozwiązań i zaproponowano czerwoną wstęgę, która wibryowała się od początku placu tworząc widoczny, charakterystyczny element w przestrzeni, skupiający uwagę przechodniów. Następnie prowadziłaaby użytkownika przez hol wejściowy budynku Grafit wprowadzając do wnętrza biblioteki. Wstęga miała być nowym symbolem, wspólnym mianownikiem wrocławskich bibliotek. Sposób wykorzystania i posługiwania się tym motywem powinien być

Plansza konkursowa

jednak różny i charakterystyczny dla każdego oddziału. Wiodący kolor został wybrany ze względu na jego występowanie w logo Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu.

W projekcie skontrastowano intensywną czerwoną ścieżkę z bardzo jasnym i przestronnym wnętrzem sali bibliotecznej, w którym wstęga rozmywa się wprowadzając użytkownika w różne części biblioteki. Jej zakończeniem jest kącik literata, będący nawiązaniem do wystroju tradycyjnych bibliotek. Są to dwa fotele, które pomimo odmienności, dobrze dopełniają wnętrze wnosząc nieco inny charakter.

Wstęga „rozpuszcza się” także w kubaturze całego pomieszczenia w postaci lamp. Zawieszenie ich na różnych wysokościach dostosowuje wysokość wnętrza do skali człowieka oraz akcentuje poszczególne strefy funkcjonalne. Ich kształt nawiązuje do świetlików znajdujących się w stropodachu nad biblioteką. Świetliki dostarczają bardzo dużą ilość światła naturalnego, co przekłada się na komfort użytkowania.

W projekcie postanowiono odejść od typowego układu funkcjonalnego. Z obserwacji przeprowadzonej przez autorów projektu w kilku filiach Biblioteki Miejskiej wynikała znacząca przewaga powierzchni magazynowych w stosunku do miejsc, w których można z książki skorzystać. Pojedyncze stoliki, które w takich bibliotekach się znajdują, były przeważnie zajęte. Brakowało przestronnych, wygodnych miejsc do czytania czy pracy. W projekcie Biblioteki Grafitt zaproponowano odwrócenie tych proporcji. Zaprojektowano skondensowaną powierzchnię magazynową o zakładanej liczbie woluminów, by uwolnić resztę przestrzeni pod zupełnie inny sposób użytkowania biblioteki. Głównym założeniem było wykreowanie miejsca spotkań i spędzania czasu, by odejść od stereotypu biblioteki – archiwum.

W miastach brakuje przestrzeni publicznych, które dają możliwość spotkań, cichej pracy czy przeczytania gazety. Mieszkańcy mają do dyspozycji głównie otwarte przestrzenie, jak skwery czy parki, które przestają działać w niesprzyjających warunkach pogodowych. Pośród przestrzeni całorocznych dominują funkcje typowo komercyjne, jak galerie handlowe czy kawiarnie. Nowoczesne biblioteki miejskie powinny przejmować te funkcje, stawać się salonami miejskimi, których oferta

Lada biblioteczna

nie ogranicza się jedynie do możliwości wypożyczenia zbiorów. Takie miejsca powinny odpowiadać na potrzeby wszystkich grup społecznych i wiekowych, tak by z bibliotek mogły korzystać równocześnie całe rodziny.

Projekt Biblioteki Grafitt zakładał klarowny podział funkcjonalny przestrzeni, który równocześnie pozwoliłby na różny sposób wykorzystania wnętrza. Podstawową funkcją jest przestrzeń zbiorów, w której znalazły się 44 modułowe, dwustronne regały zestawione w 13 grup. Pozwalają one na pomieszczenie założonej liczby woluminów. Dodatkowo na części powierzchni zastosowano półki czołowe służące do ekspozycji nowych lub szczególnie wartościowych pozycji.

W projekcie zaplanowano salon prasowy, salę wielofunkcyjną, której rozszerzeniem jest strefa relaksu oraz strefa zabaw dla dzieci. W strefie prasowej zaproponowano autorski projekt foteli oraz kanap dwu- i trzyosobowych, który wyróżniają półki otaczające mebel. Takie rozwiązanie nadało książce, podstawowemu elementowi w bibliotece, nową, dekoracyjną funkcję, co jeszcze bardziej podkreśla charakter wnętrza. Kształt oraz miękkość siedzisk dobrano dla jak największego komfortu zarówno siedzenia, jak i wstawania. Ta strefa została dostosowana do dorosłego użytkownika, w tym również do seniorów. Posadowienie mebli na kołach pozwala na bezproblemowe aranżowanie przestrzeni do aktualnych potrzeb. Fakt ten daje możliwość zarówno indywidualnego korzystania z gazet czy książek, jak i spotkań w większym gronie.

W strefie relaksu przestrzeń zaprojektowano z myślą o młodzieży, która skłania do nieco luź-

Wnętrze biblioteki

niejszego spędzenia czasu. Składa się z dużego podestu w kształcie rozrzeźbionych schodów. Liczne mniejsze i większe powierzchnie pozwalają na wykorzystanie ich jako siedzisk. Wierzch podestu został obity wykładziną dywanową umożliwiającą siadanie bezpośrednio na niej. Dodatkowo zaprojektowano ruchome poduszki oraz pufy umożliwiające przyjęcie pozycji półsiedzącej. Dla zwiększenia komfortu zostały zaprojektowane cztery punkty prądowe do podłączenia laptopa czy tabletu podczas dłuższej pracy.

Podest pełni również rolę trybuny, która jest rozszerzeniem sali wielofunkcyjnej. Jest to przestrzeń pozwalająca na organizację większych spotkań, prezentacji czy projekcji filmów. Dzięki oddaleniu od wejścia i strefy pracy nie zakłóca podstawowego funkcjonowania obiektu. Zostały w niej zaprojektowane lekkie krzesła, pozwalające na bardzo elastyczną aranżację przestrzeni. Dopełnieniem są jezdne stoły, które mogą zostać wykorzystane w miarę konieczności. Przestrzeń pozwala na różny sposób jej wykorzystania w zależności od scenariusza spotkania. Mogą to być zarówno małe grupy skupione wokół stołów, jak i duża widownia, której przedłużeniem staje się strefa relaksu. Innym wariantem tego ustawienia jest ukierunkowanie widowni twarzą do strefy relaksu, co może być przydatne np. w trakcie wieczorów autorskich.

Z myślą o najmniejszych użytkownikach Biblioteki Grafit został zaprojektowany kącik malucha. Wyróżnia się skalą dostosowaną do najmłodszych oraz żółto-pomarańczową kolorystyką. Cała posadzka przestrzeni dla dzieci została wyłożona miękką wykładziną dywanową. Strefa ta została podzielona na trzy części. W pierwszej znalazły się dwa stanowiska komputerowe. Druga to

regały z książkami dziecięcymi. Ich wysokość została zredukowana w stosunku do regałów dla dorosłych. Trzecią, zasadniczą częścią jest strefa zabaw i zajęć. Składa się z ruchomych elementów meblarskich obitych grubą gąbką i tapicerowanych odpornym na zabrudzenia materiałem. Tego typu pufy pozwalają zarówno na bezpieczną zabawę na nich, jak i dają możliwość zaaranżowania siedzisk w trakcie zajęć z dziećmi.

Dopełnieniem wymienionych funkcji są pokoje do pracy oraz strefa mediów. Znalazły się w niej specjalne stoły pozwalające na ekspozycje płyt CD oraz DVD w ich blatach. Dodatkowa przestrzeń magazynowa znajduje się w szufladach poniżej. W bliskim sąsiedztwie lady bibliotecznej zostały zaprojektowane stanowiska komputerowe. Każde z nich posiada osobne biurko wyposażone w skrzynkę na komputer oraz miejsce na odłożenie podręcznych rzeczy jak torba czy plecak, by nie przeszkadzały w komunikacji pomiędzy stanowiskami.

W Bibliotece Grafit zostały zaprojektowane trzy dodatkowe pomieszczenia do pracy. Są to pokoje wyodrębnione z przestrzeni głównej sali, wydzielone szklanymi witrynami. Przy jednoczesnym kontakcie z biblioteką dają możliwość odłączenia się i wyciszenia. W pokojach ustawiono stoły z krzesłami, aby można w nich było pracować zarówno indywidualnie, jak i grupowo. Stanowią idealne rozwiązanie dla brakujących przestrzeni w szkołach czy na uczelniach do wspólnej pracy.

Na etapie sporządzania projektu budowlanego i wykonawczego duży udział brali pracownicy Miejskiej Biblioteki Publicznej. Ich wkład pozwolił zoptymalizować projektowane meble. Głównym efektem współpracy projektantów z pracownikami biblioteki jest lada biblioteczna. Jej wielkość, kształt oraz rozmieszczenie odpowiadają bardzo dokładnym wymogom użytkownika. Konsultacja na etapie projektowania pozwoliła możliwie najpełniej dostosować zabudowę pod jej późniejsze wykorzystanie.

Odejście w Bibliotece Grafit od tradycyjnego modelu funkcjonowania bibliotek pozwoliło na wykreowanie przestrzeni, która mobilizuje do korzystania z książek na miejscu. Duża, jasna przestrzeń wypełniona światłem dziennym dodatkowo zachęca do spędzania w niej dłuższego czasu.

Lokalizacja:

Wrocław, ul. Namysłowska 8, budynek Grafit

Inwestor:

Miejska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu,
Wrocławskie Mieszkania sp. z o.o.

Autor projektu:

Grupa Synergia: Anna Bać, Krzysztof Cebirat
(www.grupasnergia.eu)
2MPS: Sandra Piasek, Piotr Michalski, Małgorzata
Bieńkowska, Mateusz Sum (www.2mps.com.pl)

Data projektu: 2014

Data realizacji: marzec 2015

Powierzchnia użytkowa: 610 m²

Zdjęcia: Maciej Lulko

Biblioteki z otwartym dostępem do zbiorów oraz miejscami do siedzenia i pracy zaczynają pełnić funkcje dodatkowe poza udostępnianiem zbiorów. Takie placówki mogą z powodzeniem oferować mieszkańcom miast przestrzeń publiczną o nowej jakości. Przestrzeń, którą można wykorzystywać na wiele sposobów i która skierowana jest do wszystkich grup społecznych, zwłaszcza dzieci i seniorów.

**SANDRA PIASEK
PIOTR MICHALSKI**

Autorzy projektu

Tydzień Bibliotek 2015 – „Wybieram bibliotekę”

Wyniki konkursu

Jury konkursu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na najciekawsze wydarzenie zorganizowane w ramach programu Tydzień Bibliotek 2015 przyznało nagrody następującym bibliotekom:

I nagrodę:

- Biblioteki Głównej Akademii Morskiej w Szczecinie (woj. zachodniopomorskie) za akcję „Biblioteczny Escape Room”

II nagrodę *ex aequo*:

- Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaśle (woj. podkarpackie) za cykl imprez „Rany! Rety! Tablety... w Twojej Bibliotece”

- Sąddeckiej Biblioteki Publicznej im. J. Szujskiego w Nowym Sączu (woj. małopolskie) za cykl imprez „Kultura niejedno ma imię”

III nagrodę:

- Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie. Multimedialnej Biblioteki Młodych Planeta 11 (woj. warmińsko-mazurskie) za imprezę „Zaczytani – zabiegani”

Wyróżnienia:

- Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mszczonowie (woj. mazowieckie) za akcję „Galeria ludzi zakreconych” (Zrób zdjęcie z biblioteką w tle)

- Rawickiej Biblioteki Publicznej w Rawiczu (woj. wielkopolskie) za cykl imprez „Biblioteczny Czas – wybierz nas, doładuj wyobraźnię”

- Gminnej Biblioteki Publicznej w Kijach (woj. świętokrzyskie) za imprezę „Od 4 roczku bez książeczki ani kroczone”

W uznaniu za oryginalne propozycje akcji propagujących biblioteki i czytelnictwo Jury przyznało dyplomy dwóm bibliotekom:

- Miejskiej Biblioteki Publicznej w Legionowie (woj. mazowieckie) za akcję „Te owoce wodzą nas na pokuszenie”

- Biblioteki Wydziału Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (woj. małopolskie) za akcję „I Biblioteczna Gra Miejska w Bibliotece”.

Przedsięwzięcie dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

**NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA**

Biblioteki nie potrzebują ZMIANY?

W czasie wyborów prezydenckich byliśmy bombardowani *Najjaśniejszą Rzeczpospolitą, Narodem jako suwerenem*, ale najczęściej koniecznością ZMIANY. Jedni kandydaci chcieli po prostu odsunąć obecną ekipę od władzy i realizować swoje pomysły w imieniu Narodu, inni radykalniejsi, tak zwani antysystemowi wyrzucić wszystko i zacząć od nowa. Oczywiście jak w czasie każdego wyborów nikt nie zająknął się o kulturze, tym bardziej o bibliotekach. Pomińmy fakt, że wybory prezydenckie nie bardzo były okazją do mówienia o kulturze, na to nie zwrócono specjalnej uwagi – mówiono o wszystkim co mogło przyczynić się do wygranej.

Kandydaci i zwyczajcy na ogół przedstawiali kraj jako obszar ruiny we wszystkich dziedzinach. Bibliotekarzom nie trzeba niczego przedstawiać, oni po prostu wiedzą, czy dokonał się jakiś postęp, czy też cofnęliśmy się do czasów kiedy czytano dużo, ale placówki były zgrzebne, a książki oprawiało się w przysłowiowy szary papier. I czy trudno im żyć, kiedy odchodzący na emeryturę bibliotekarz z wyższym wykształceniem otrzymuje ok. 1 500 zł do ręki.

Dziennikarze jak to dziennikarze na ogół odkrywają jako zupełną nowość, że w bibliotekach są komputery, że wybudowano piękne biblioteki a nawet na wsiach trudno odróżnić czy jesteśmy w filii gminnej czy wielkowiejskiej. Jeśli czytelników jest mniej niż dawniej, a dużo za mało w stosunku do krajów przodujących w czytelnictwie, to z pewnością nie jest to już wynik słabego lokalu i jego wyposażenia, ale przyczyna dużo bardziej skomplikowana, nazwijmy ją cywilizacyjną, mając na myśli nie tylko szeroką ofertę medialną, ale popkulturowość we wszystkich dziedzinach. Oczywiście także i fakt, że młodzi ludzie, dawniej naturalny narybek nowych czytelników to element coraz trudniejszy do przyciągnięcia.

Nowe biblioteki, nowe ich wyposażenie to oczywiście także zwiększone koszty ich utrzymania. W świecie wolnego rynku szuka się i tu optymalizacji kosztów, likwidując stare placówki i łącząc je w biblioteki większe, nowocześniejsze. Przywołani tu dziennikarze i inni wypowiadający się w mediach ogólnopolskich oczywiście lamentują nad masową likwidacją bibliotek. Oczywiście to bzdura, niech pojedą do Skandynawii na przykład i stwierdzą, że w miastach rangi naszego powiatu jest często JEDNA biblioteka. Nie miejmy złudzeń: idea – każde osiedle ma swoją bibliotekę – tego już nigdy nie będzie.

Biblioteki na pewno cierpią na brak nowości, z różnych względów na pewno nie ma sytuacji, że w miesiąc, dwa po ukazaniu się ważnej książki czytelnik znajdzie ją w swojej filii.

A co z młodymi ludźmi, którym przydarzyło się ukończyć studia bibliotekoznawcze? Jeśli bibliotek nie przybywa jak agencji bankowych czy dyskontów, a raczej się modernizują, to jasne, że kwestia znalezienia pracy w bibliotece nie jest łatwa. Tu ani nowy prezydent, ani nowy rząd niewiele zmienią. Trzeba raczej liczyć na demografię, za rok, dwa w wielu bibliotekach na emeryturę przejdą wysłużone już roczniki i trochę miejsc wolnych będzie. Niestety, płace, mimo coraz większych wymagań dalej nie zapowiadają się konkurencyjnie.

Czy więc biblioteki nie potrzebują ZMIANY?

Jak zawsze w swojej historii byty biblioteczne charakteryzowały się promowaniem cierpliwości, solidności i rozważli. Zawsze potrzebowały funduszy, albo od darczyńców prywatnych (kiedy były własnością osób prywatnych) albo państwowych (kiedy rozpoczęły służbę na rzecz całego społeczeństwa). Tak jest i teraz, trzeba więcej pieniędzy na mizerne płace bibliotekarzy, na dalszą modernizację bazy i jej utrzymanie, oczywiście na nowe książki. Biblioteki zmieniają się wraz ze zmianą pokoleniową zatrudnianych w nich osób zwłaszcza na stanowiskach kierowniczych. Powolotku zmieniają się. Może więcej będzie się kupowało literatury patriotycznej i religijnej, może większy nacisk zostanie położony na formy pracy kreujące postawy prospołeczne.

Bibliotekarze powoli i systematycznie poddadzą się koniecznym zmianom.

Emeryk

Bibliotekarz w sieci

O edukację muzyczną w bibliotekach

Współczesnych bibliotekarzy nie trzeba przekonywać, że rolą biblioteki jest prowadzenie działalności edukacyjnej nie tylko w zakresie popularyzacji literatury, ale także upowszechnianie uczestnictwa w innych sferach kultury artystycznej. W serii artykułów informacyjno-metodycznych <Bibliotekarz w sieci> była już mowa o edukacji teatralnej czy filozoficznie prowadzonej przez bibliotekarzy, natomiast w niewielkim stopniu uwzględniono problem popularyzacji sztuki muzycznej. Biblioteki winny ją upowszechniać umożliwiając czytelnikom dostęp do książek oraz czasopism poświęconych muzyce, a także realizując postulat multimedialności zbiorów. W każdej placówce, w tym we wszystkich bibliotekach gminnych czy miejsko-gminnych, powinien się znajdować dział zbiorów z nagraniami różnych rodzajów muzyki, z możliwością wypożyczenia na zewnątrz, bowiem wypożyczalnie muzyczne istniejące przy bibliotekach publicznych działających w dużych miastach oraz audiowizualno-muzyczne funkcjonujące w takich samych ośrodkach miejskich w ramach księżnic publicznych i pedagogicznych, są dostępne tylko części odbiorców usług bibliotecznych w naszym kraju. Ceny płyt mają podobną wysokość jak ceny książek drukowanych, dlatego warto przekonywać podmioty finansujące placówki do wspierania inicjatyw w zakresie gromadzenia nagrań muzycznych utrwalonych na nowoczesnych nośnikach. Ważny argument przemawiający za multimedialnością zbiorów to przyciąganie do bibliotek nowych użytkowników, którzy rzadko lub wcale nie sięgają do książek. Istotne jest upowszechnianie różnych rodzajów muzyki, nie tylko klasycznej, godzenie dążenia do kształtowania uczestnictwa w kulturze wysokiej z wychodzeniem naprzeciw oczekiwaniom masowego odbiorcy.

Pomocą w gromadzeniu zbiorów muzycznych i książek o takiej tematyce, a także w działalności informacyjnej, w tym skierowanej do uczniów

i studentów, mogą być specjalistyczne strony internetowe. Autor niniejszego artykułu przedstawi przykłady. O innych, szczególnie dotyczących muzyki pop, można się dowiedzieć rozmawiając z czytelnikami-uczniami i studentami, którzy często dysponują ogromną, bardzo aktualną wiedzą.

Za główny polski portal o tematyce muzycznej trzeba uznać Polskie Centrum Informacji Muzycznej, dostępny pod adresem www.polmic.pl, którego redakcja koncentruje się na popularyzacji muzyki klasycznej.

Bibliotekarze znajdują na nim aktualności z polskiego życia muzycznego. Powinni je znać, ponieważ nie będą skutecznie popularyzować kultury muzycznej sami się nią nie interesując. Informacje o nagrodach dla konkretnych artystów lub ich występach mogą być zachętą dla użytkowników do sięgnięcia po konkretne nagrania lub szukania publikacji na temat muzyków. Wśród aktualności nie brak „newsów ze świata”, a redakcja portalu słusznie kładzie nacisk na wydarzenia związane z obecnością muzyki polskiej za granicą. Za bardzo potrzebną zakładkę należy uznać *Instytucje*. Można w niej znaleźć spisy i wyszukiwarkę instytucji muzycznych. Bibliotekarze i inni animatorzy kultury, będący dopiero we wstępnej fazie zainteresowań w zakresie muzyki, a także melomani o analogicznym zaawansowaniu znajdują dzięki wymienionym instrumentom wiadomości o instytucjach, w tym filharmoniach i teatrach muzycznych, działających w danym regionie. Pracownicy bibliotek po zapoznaniu się z ofertą placówek mogą ją popularyzować oraz podjąć próbę współpracy w działalności kulturalno-oświatowej. Co bardzo istotne, przy opisach instytucji umieszczono skróty do stron internetowych prowadzonych przez teatry, filharmonie, czy organizacje. Redaktorzy portalu udostępniają też linki do stron polskich bibliotek posiadających zbiory muzyczne, przekazując w ten sposób wiedzę potrzebną m.in. studentom kierun-

ków muzycznych, bibliotekoznawstwa, kulturoznawstwa i pedagogiki kultury, a także animatorom kultury i muzykom pedagogom.

Promocji prasy służy link *Poczytaj*, pod którym są umieszczane publikacje z czasopism drukowanych. Redakcja portalu popełnia błąd, polegający na niekonsekwencji w opisach bibliograficznych. Na polmic.pl zawsze jest podawana data edycji czasopisma, ale nie zawsze numer. Redakcja udostępnia zbyt skromny zestaw nagrań w dziale *Po-słuchaj*.

Czytelników „Poradnika Bibliotekarza” najbardziej zainteresuje informacja, że na portalu znajdują się linki *Książki i Płyty*. Pomogą one w pewnym stopniu w gromadzeniu zbiorów. Słabością omawianej strony jest, że do katalogu publikacji i nagrań nie trafiają regularnie informacje o nowościach. W opracowaniu i promocji materiałów bibliotecznych przydadzą się informacje tekstowe o książkach i nagraniach, umieszczane w obu wykazach. W przeglądaniu katalogu książek pomocna jest wyszukiwarka umożliwiająca m.in. zastosowanie haseł rzeczowych, a w szukaniu wiadomości o płytach wpisanie jako hasła wyszukiwawczego tytułu płyty albo utworu, nazwiska kompozytora lub wykonawcy. Wyszukiwarka książek z www.polmic.pl przyda się bibliotekarzom i czytelnikom jako dodatkowa pomoc bibliograficzna, uzupełnienie dużych baz bibliograficznych, w tym prowadzonych przez Bibliotekę Narodową, regionalne biblioteki publiczne i ksiąźnice pedagogiczne, szczególnie dzięki adnotacjom na temat publikacji.

Osobom chcącym gromadzić prasę muzyczną pomoże zakładka *Prasa*, zawierająca informacje o czasopismach muzycznych wraz ze skrótami do stron WWW oferowanych periodyków. Oprócz tytułów ogólnopolskich, jak „Twoja Muza” i „Muzyka 21”, jest reklamowane rzeszowskie pismo muzyczno-literackie „Kamerton”, wydawane od 1990 r. Promocji muzyki klasycznej służy też zakładka *Media*, zawierająca informacje o polskich stacjach telewizyjnych i radiowych zajmujących się popularyzacją muzyki poważnej, uzupełnione linkami do ich stron.

Na polmic.pl jest również zestaw linków do polskich i zagranicznych portali internetowych o tematyce muzycznej.

W poruszaniu się po całym portalu pomaga wyszukiwarka *Szukaj*, dostępna na stronie głównej.

Dużą popularnością wśród młodych melomanów cieszy się serwis lastfm (www.lastfm.pl). Osoby gromadzące i opracowujące płyty znajdują w nim informacje o konkretnych albumach, z zaznaczeniem, kto jest wydawcą i zwykle z podaną datą edycji, a także wiadomości na temat popularności poszukiwanych nagrań. Wiedzę o płytach uzyskamy po wpisaniu w wyszukiwarce dostępnej na stronie głównej stosownego hasła, np. Rafał Blechacz, Wojciech Kilar, hip hop, heavy metal, Podhale. Internauci mogą wprowadzać na last.fm opisy albumów oraz komentarze. Zaletą portalu stanowi stworzenie, odmiennie niż ma to miejsce na polmic.pl., możliwości słuchania utworów muzycznych z sieci internetowej, w dużej mierze dzięki linkom do serwisu youtube. Poza tym na last.fm są popularyzowane wszystkie rodzaje muzyki.

Na promocji muzyki ludowej koncentruje się redakcja portalu muzyka tradycyjna.pl (www.muzykatradycyjna.pl), będącego dobrym uzupełnieniem strony kultura ludowa.pl (www.kulturaludowa.pl), poświęconego wszystkim dziedzinom sztuki tradycyjnej. Największą wartość www.muzykatradycyjna.pl polega na informowaniu o aktualnościach z dziedziny animacji kultury ludowej w Polsce oraz publikowaniu w internecie etnograficznych materiałów audiowizualnych. Bibliotekarze winni informować o tej stronie osoby zajmujące się upowszechnianiem folkloru muzycznego.

Zaprezentowany artykuł to wstępna charakterystyka wybranych stron WWW. Czytelnicy znajdą więcej informacji osobiście odwiedzając omówione strony internetowe.

dr hab. prof. UR ADRIAN ULJASZ

Lalka Bolesława Prusa – konkurs czytelniczy

We wrześniu 2015 r. odbędzie się Narodowe Czytanie *Lalki*. Warto przy okazji tej ogólnopolskiej akcji zorganizować konkurs ze znajomości lektury. Realizacja konkursu odbywa się na zasadzie Wielkiej Gry, a uczestnicy dokonują losowego wyboru pytań. Zwycięzcą zostaje osoba, która udzieli najwięcej poprawnych odpowiedzi.

Pytania:

1. Kto i kogo oskarżył o kradzież lalki?
2. Podaj przyczynę śmierci Małgorzaty, żony Stanisława Wokulskiego.
3. Kto i komu opowiada legendę o śpiącej panie?
4. Z jakiego powodu Stanisław Wokulski przebrał studia?
5. Podaj nazwiska subiektów ze sklepu Wokulskiego.
6. Dlaczego Michał Szuman próbował popełnić samobójstwo?
7. Czym zajmowała się pani Meliton?
8. Jakie były zainteresowania naukowe Juliana Ochockiego?
9. Jakie kierunki studiów ukończył Julian Ochocki?
10. W jakich okolicznościach Wokulski po raz pierwszy zobaczył Helenę Stawską?
11. Za jaką cenę Wokulski kupił kamienicę Łęcckich?
12. Kim była Sułtanka?
13. Czym zajmował się Michał Szuman?
14. Jak zakończył się pojedynek Wokulskiego z baronem Krzeszowskim?
15. Jaką sztukę teatralną w wykonaniu Rossiego obejrzał Rzecki?
16. Jak wabił się pies Ignacego Rzeckiego?
17. Co Wokulski zrobił z weksłami Łęcckiego?
18. Na jaki cel przeznaczył Wokulski pieniądze z wyścigów?
19. Na co przeznaczał pieniądze ojciec Wokulskiego?
20. Jak zachował się Wokulski podczas obiadu u Łęcckich?
21. Na jakim spektaklu teatralnym Wokulski po raz pierwszy zobaczył Izabelę Łęccką?
22. Kto był zarządcą w kamienicy Wokulskiego?
23. Podaj nazwiska studentów?
24. Rzecki, wizytując lokatorów kamienicy, odwiedził m.in. studentów, u których spostrzegł dwie trupie głowy, co się w nich znajdowało?
25. Z czego utrzymywała się Helena Stawska?
26. Dlaczego Ludwik Stawski wyjechał za granicę?
27. Czyj tomik poezji kupił Wokulski w Paryżu?
28. Podaj nazwisko naukowca, którego Wokulski poznał w Paryżu.
29. Na jakim instrumencie grywał Rzecki?
30. Z kim ożenił się Mraczewski?
31. W jakim wydarzeniu historycznym uczestniczył Ignacy Rzecki?
32. Jakie przekonania polityczne wyniósł z domu Ignacy Rzecki?

33. Dlaczego Stanisław Wokulski został zesłany na Sybir?
34. Czym zajmował się Wokulski na zesłaniu?
35. W jaki sposób Wokulski pomógł Węgiełkowi?
36. Jak nazywał się przyjaciel Rzeckiego z lat młodości?
37. Kim był Molinari?
38. Podaj nazwisko nauczyciela, który uczył Wokulskiego angielskiego.
39. Jaki prezent zaręczynowy otrzymała Izabela od Wokulskiego?
40. Jak zakończył się wyjazd Rzeckiego na odpoczynek?
41. Czym zajmował się Ignacy Rzecki w każdą niedzielę?
42. Jaki majątek zgromadził Wokulski na wojnie turecko-rosyjskiej?
43. Jakiego koloru włosy miała Izabela Łęcka?
44. Kto zaprosił Wokulskiego na święcone?
45. W jakich okolicznościach Wokulski poznał prezesową Zasławską?
46. Co łączyło prezesową Zasławską ze stryjem Wokulskiego?
47. Jakie książki czytał Wokulski po rozstaniu z Izabelą?
48. Z jaką kobietą, po rozstaniu z Izabelą, najczęściej spotykał się Wokulski?
49. Jaki napis umieścił Węgiełek na krzyżu w Zasławiu?
50. O jakich wydarzeniach historycznych jest mowa w *Lalce*?
14. Baron Krzeszowski stracił ząb.
15. *Makbet*.
16. Ir.
17. Podarł je.
18. Podarował Izabeli z przeznaczeniem na ochronkę.
19. Na proces, chciał odzyskać dobra po dziadku.
20. Złamał etykiety.
21. *Violetta*.
22. Wirski.
23. Maleski i Patkiewicz, brak jest w tekście nazwiska trzeciego studenta.
24. W jednej tytoń, w drugiej cukier.
25. Haft i lekcje.
26. Był podejrzany o zabójstwo lichwiarki.
27. Adama Mickiewicza.
28. Geist.
29. Na gitarze.
30. Helena Stawska.
31. Wiosna Ludów.
32. Kult Napoleona. Bonapartyzm wpoił mu ojciec.
33. Za udział w powstaniu styczniowym.
34. Nawiązał kontakty z naukowcami rosyjskimi i prowadził badania naukowe.
35. Kupił mu narzędzia do pracy.
36. August Katz.
37. Skrzyptkiem.
38. Wiliam Colins.
39. Medalion z blaszką lżejszą od powietrza.
40. Zakupił bilet, wsiadł do wagonu i wyskoczył z niego po trzecim dzwonku, ponieważ stwierdził, że nie może ani na chwilę rozstać się z Warszawą i ze sklepem.

Odpowiedzi:

1. Baronowa Krzeszowska oskarżyła Helenę Stawską.
2. Z powodu zastosowania eliksiru młodości.
3. Węgiełek opowiada legendę Łęckiej i Wokulskiemu.
4. Wybuch powstania styczniowego.
5. Mraczewski, Lisiecki, Klejn, Zięba.
6. Śmierć narzeczonej.
7. Ułatwianie znajomości, śledzenie innych i udzielanie informacji o ludziach z wyższych sfer.
8. Chemia, fizyka, technologia.
9. Wydział przyrodniczy i mechaniczny.
10. W Wielką Sobotę w Kościele.
11. 90 000 rubli.
12. Klacz, którą kupił Wokulski od Krzeszowskiej.
13. Lekarz, badał ludzkie włosy.
41. Zmianą wystawy sklepowej.
42. Ponad 300 000 rubli.
43. Blond z odcieniem popielatym.
44. Hrabina Joanna Karolowa.
45. W Wielką Niedzielę u hrabiny Joanny Karolowej.
46. W młodości byli w sobie zakochani.
47. *Don Kichot*, *Żywoć św. Genowefy*, *Róża z Tannenburgu*, *Rinaldini*, *Robinson Kruzoe*, *Tysiąc i jedna noc*.
48. Kazimierą Wąsowską.
49. Non omnis moriar (Nie wszystkim umrę).
50. Wiosna Ludów, powstanie styczniowe, wojna bułgarska.

BERNARDYNA BANAS

Piotr Kitrasiewicz

APETYT NA MELPOMENĘ

Książka jest zbiorem recenzji ze spektakli w teatrach warszawskich z okresu ostatnich 10 lat.

Piotr Kitrasiewicz z premedytacją nawiązuje do szkoły recenzenckiej wypracowanej przez przedwojennych mistrzów takich jak Tadeusz Boy-Żeleński, Antoni Słonimski, Karol Irzykowski czy Jan Parandowski. W swoich rozlicznych artykułach pokazali oni czym jest rozumienie i odbiór spektaklu w sposób bliski czytelnikowi. Recenzje te, dalekie od teatrologicznych recept i rozwiązań, omawiały sceniczne produkcje w kontekście pierwowzoru literackiego, postępując się konwencją gawędy, oddawania wrażeń z przedstawienia, szarpiąc się, a niekiedy ostro polemizując z podmiotami swych ocen.

Książka ta ma służyć delikatnej zachęce do obcowania z muzą teatru – Melpomeną, która potrafi – w zależności od tego jaki „kapłan” ją reprezentuje – irytować, nudzić, złościć i zniechęcać, ale również zaciekawiać, zastanawiać, wciągać, współprzeżywać, pochtaniać, skłaniać do refleksji, prowokować emocje, zachęcać do przyjrzenia się bliźnim oraz samemu sobie.

WYDAWCA:

Biblioteka Analiz Sp. z o.o.

obj. 304 str., cena: 24,90 zł

ISBN 978-83-63879-39-6

Biblioteka Analiz

www.rynek-ksiazki.pl/sklep

TARGI Dziedzictwo

III Targi Konserwacji i Restauracji Zabytków
oraz Ochrony, Wyposażenia Archiwów, Muzeów i Bibliotek

7-9 października 2015

Centrum Targowo-Kongresowe MT Polska, ul. Marsa 56c, Warszawa

równoległe z targami odbędą się
Ogólnopolskie Dni Konserwatorskie

PATRONATY HONOROWE

Janusz Piechociński
Wiceprezes Rady Ministrów,
Minister Gospodarki

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Hanna Gronkiewicz-Waltz
Prezydent Miasta Stołecznego
Warszawy

dr hab. Wiesław Świątkiewicz
Naczelny Dyrektor Archiwów
Państwowych

gen. brigadier Wiesław Leśniakiewicz
Komendant Główny Państwowej
Straży Pożarnej
– Szef Obrony Cywilnej Kraju

ks. bp Wiesław Alojzy Mering
Biskup Diecezji Włocławskiej,
Przewodniczący Rady ds.
Kultury i Ochrony Dziedzictwa
Kulturowego Konferencji
Episkopatu Polski

Jego Eminencja Włodek Biegosławiony SAWA
Prawosławny Metropolita
Warszawski i całej Polski

PATRONATY OGÓLNOPOLSKICH DNI KONSERWATORSKICH

Piotr Zuchowski
Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
Generalny Konserwator Zabytków

Rafał Nadojny
Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków